پښتو

لنډۍ ، مصرۍ ، ټپې

ویب پاڼه: http://www.razmohammad.com

ایمیل پته: razm.noorzai@gmail.com

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: راز محمد نورزی پکتیاوال

کال: ۲۰۱۶م

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وی او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډيو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپيلۍ او د ښوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورى په هر ګوټ کې له دی اشعارو څخه په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانۍ د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږی او مسافر يې په مسافري کې د خپل وطن تنده پری ماتوی . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلي دی.

د لنډيو ځانګړتياوې

د ديوانونو شعرونه که د عربی عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه يوازې د عربي عروضو څخه بی نيازه دي بلکه د سيلاب (Syuable) سيستم په اساس ځانته عروض لری ، لومړی برخه يې لنډه (۹) سيلابه او دوهمه برخه يې اوږده (۱۳) سيلابه ده . د دی اشعار ويل څرګند خصوصيت دا دی چې زياتره پکښې د ښځې له خوا نارينه ته خطاب وی او څنګه چې د ښځې احساسات تر نر رقيق ، تاثيرات يې تر نر اغيزمن او اغيز يی تر نر وخوندور دی نو به لنډيو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغيزه زياته محسوسه کيږی ، همدا شان هره يو لنډۍ د ملی موسيقی يو داسی نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنګو باندې کيدای شی ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستی ، اتڼ ، غم او د خوښی د حالاتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راز راز لحنونو سره سمون خوری یعنی هره یوه لنډۍ د ملی موسیقی پر ډول ډول آهنگونو او وزنونو باندې ږغیدای شی ، دا څو لنډۍ چې دلته د پارسی او انګریزی ترجمی سره لوستونکو ته وړاندې کیږی دا د دی راز ملی اشعارو یوه ډیره وړه نمونه ده ، که نه وی دا راز په زرګو نو زرګو نو لنډۍ شته چې تر اوسه را غونډې شوی نه دی یوازی یوه برخه یې د پښتو ټولنی د کتاب په شکل چاپ کړی ده . که دا نمونه د لو ستو نکو خوښه شوه نو بیا به زیار باسو چې دا راز شعرونه یوه بله مجموعه د ترجمی سره مینوالو ته وړاندی کړو . د پښتو ژبې داولسی ادب یو ځانګړی شعری صنف یا ټو لګی دی چې شفاهې ادب هم ورته وایې . لنډۍ د شعر د نورو ډولونو نه یو بیل او بشپړ ډول ځانګړی فورم لری . چې لو مړی نیم بیتي یې نهه سیلابه او دوهم نیم بیتی یې (۱۳) سیلابه کیږی چې دا ځاتکړنې په نورو شعری فورمونو کې نه لیدل کیږی . په پښتو اولسی ادب کې د لنډۍ لپاره نور نو مو نه هم شته چې د ښتون اولس لخوا په دی ټولو نو مو نو پیژ ندل کیږی .لکه: ټپه ، مصره او ټیکی .... چې دی هر نوم ته یو ځانګړی فلسفه موجوده ده چې د بیلګې په ډول یې زه یادونه کوم . لنډۍ ته ځکه لنډۍ وایې چې د سیلا بونو له مخې لنده او دمانا له پلوه دیره اوږده او غښتلی وی او یا داچې چې لو مړی نیم بیتی یې ددوهم نیم بیتی نه لنډ وې لکه دا لا ندې لنډۍ :

د لنډۍ ونې نه دی ځار شم
لکه سیسي چې په کمر ولاړه وینه

مصره

لنډۍ ته مصره هم وایې او دا ځکه چې په پخوا زما نو کې د توری او ډال جنګونه وه او د هغو جنګونو په مهال د جنګ ښه او پیاوړی توره به په مصر کې جوړ یدله ،نو د مصری توری شهر ت ډیر زیات وه او هغه به ډیره تیره او ځلا نده هم وه ،نو د لنډۍ تا ثیر او ښکلای یې د مصری توری سره تشبیه کړی چې د میوند په جنګ کې د ملا لې د خو لې مصره د یا دولو وړده :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په میو نډ کې شهید نه شوی
خدایږو لا لیه بې ننګۍ ته دی سا تینه

د ملا لې د خولې دا لنډۍ د پښتنو د بر یا لیتوب او د ښکیلاک د ما تې سبب شوه یعنې دی لنډۍ په پښتنو ز لمیانو کې هغه جذ بات او احساسات راو پاروی چې د سر خندنې په رو حیه کې غلیم مات کړ او خپلی سینی یې د انګر یزی ښیکلاک توپونو ته سپر کړی او په غلیم یې هجوم وروړ تر څو یې غلیم پر شا و تا مبا وو .

او بر یې خپل کړ . زما په قبر لاړی تو کړه که یې د ننګ ګو لې په شا خوړلی وینه همدا ډول لنډۍ ته ټپه هم وایې ،او دا هم یو ه د تسمیی وجهه لری خغخ دا چې د لنډۍ تا ثیر د سړی په زړه ټپ جوړه وې . یعنې که توری او ټو پکی ښکاره ټپونه جوړه وې ،نو لنډۍ بیا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولی شي چې یواځی احساس یې کیږی ،خو لیدل کیږی نه لکه دا لا ندې لنډۍ :

باور مې نه شی که به روغ شم
بلا زخمو نه مې په زړه دی مړ به شمه

★★★

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه
با نه دی ورو جګ کړه شیر ینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

د لنډۍ بله ځا نګړنه داده چې شاعر یې معلو مه نه وې د هر چا یعنې د هر پښتا نه او پښتنې د خیال

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زړه خبری دي . بله داچې وخت او ځايې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ،څه وخت ،او په کوم ځای کې ويل شوی دي ،او نه يې چا ته د تعداد پته لګيږی . د لنډيو کتابونه چاپ شوی ، خو د تعداد په اړه يې څوک څه نه شی ويلی او نه يې کوم ليکوال ته څوک منسو بولی شی ،او نه څوک په ويلو کې انتيظار با سی . حتی کله کله يې خلک يو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وايې په تيره ښـتنې پيغلې او زلميان لګه دا ټپه :

د ټپې وار راسره کيږده
ما ته بي واره ټپه خوند نه را کوينه
****
ما سره سمه سيا لی مه کړه
ما د لنډ يو سپاري لو ستلی د ينه

د لنډيو وو يونکي زياتره وخت تور سري وي . او د لنډيو ډيره بر خه د ښځو له خوا ويل کيږي ،او يل شوي دي . د لنډيو د منځ ته را تګ په باب کو مه خا صه نيټه نه شته او اټکل کيږی چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لری وځيړونکي په دی عقيده دی چې ښا يې لو مړنې په لاس راغلی لنډۍ او يا په بل عبارت يوه زړه لنډۍ دا وې :

سپوږمې سر وهه را خيژه
يار مې د ګلو لو کې ګو تې ر يبينه (١)

لنډۍ چې د پښتو اولسی ادب او فلکلور اساس تشکلوی . د ژوند په هره بر خه کې د خپل مو ثر يت مظاره کړی وپښتا نه ځوانان او پيغلې يې د مينې ، هجران ، و صل ،غم ، او خو شحالی په حا لتو نو کې وايې ، مشران يې په خپلو خبرو کې د ځينو مسا يلو د تا يد لپاره وايې : ،حتی کله تری د

(c) ketabton.com: The Digital Library

متل په حيث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کيږي ،نو ويلای شو چې په لنډيو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پيښه انځور شوی ده چې دا انځور يدنه په ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ويل شوي ده نو ځکه ورته اولسی ادب وايې . دلته د ټو لنيز ژوند د څو اړخونو او پيښو يا دونه کوم ،چې په پښتو لنډ يو کې په څو مره ساده ،روان او ظر يف انداز را نغاړل شوی او يو اوږده کسه يې په لنډو الفا ظو کې بيان کړی .که لو مړی د عشق بر خه او دهغه څو حا لته راواخلو ښه به وې .

زه به عاشق سړی پو هيږم
يا يې رنګ زيړ وی يا يې شو نډي وچي وينه

په دی که څو شک نه شته ،چې په عاشقی او مينه کې جذ ببی ،غم ، خو شحالی ، مينت ، پيغور او تهمتو نه وي ،چې دا يو حالت هم د لنډيو نه دی او هر يو يې په خبل وار تعر يف کړی ،هر حالت يې ژبه ور کړی او غږو کې يې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کو مه چې ټول پښتون قوم پو هيږی لکه د جدايې به وخت يې عا شق خپلی معشو قي ته د اسی وايې :

جانانه دومره را سره واي
لکه بر ېښنا چې د با رانه سره وينه

د لنډۍ پيژندنه

د لنډی پيژني په اړوند په ځينو کتابونو ، ليکونو او خپرونو کې داسې راغلي دي :) لنډې په اولسي ادبياتو کز هغه ادبيات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې برياڵی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شيبې په دوو نا متوازنو بيتونو کې په ايجاز بيان او تصوير کړی دی . (۱) (استاد حبيب الله رفيع ليکی) : لنډۍ يو هغه دوه مسره ايز نظم دی چې لومړۍ او دوهمه مسره يې نه په قافيه کې سره يو شی او نه په وزن کې سره رابري وي . لنډی هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړۍ برخه یې نهه (۹) څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳))څپې وې د پښتنو په مختلفو سیمو کې لنډۍ په مختلفو نومونو پاندې نومول شوي دي البته چې په هر محیط کې به یې د بیلې بیلې وجهې سبب شوی وي ، او هر یو نوم ایښودونکي به د یو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پرې ایښی وي . نو لدې کبله د لنډۍ په نومونو کې اختلاف معلومیږي . څو نومونه چې په بیلو بیلو محیطونو کې وربا ند ایښودل شوي دي په لاندې ډول دي : لنډۍ د کندهار او پکتیا پښتانه یې لنډۍ بولي چې دا اصطلاع د کثرت په توګه په دوي کې موجوده ده او هم د هري سیمې باسواده خلک یې پیژني .

بل تعریف

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وایي. یا دا چې په دی ډول نظم کې یو ډول تاثیرات پراته دی ، چې په اوریدونکی په محضی اوریدو سره یو داسې ډول اغیزه کوي چې په خوله یې تعریف نه کیږی او اکثر پښتانه یې په محض اوریدو سره په ژړ ا کیږی او په زړه کې یې یو هیجان او سوز پیدا شي ، نو ځکه یې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنی ده په دې نظم باندې ایښی ده. راورټي :)) د پښتو مشهور ادیب چې په قام انګریز ؤ((د پښتو ژبې او دب ته یې ډیر خدمت کړی دی ، د دې پورته قول یې تایید کړی دی او لنډۍ په باب کې لیکی : ((د پښتو ژبې یو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسیقي په ذریعه ویلی کیږي ، د زیات جوش او حرارت نه ډک دی ، او ماته د دې په ذریعه خپل وطني او ملي سرودونه را په یادیږي ، چې .. ۱۰))

د لنډیو ادبي او معنوي ویش

لنډۍ د پښتو په فولکلوري ادب کې یو ځانله فورم دی چې د شکل له پلوه ډیري زړي دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعي دی چې د پښتني ژوند ټولي خواوي پکې په واقعي او طبیعي بڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځور شوي دي او سرې د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باريک موضوعات پکې پيدا کولاي شي چې په نور سندرو کې بيا په دي کم و کيف نه دي بيان شوي . (۱)

د لنډيو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دين ، قوم ، ژبه ، نيکونو ميړاني ، ز ړورتيا او نورو اوچتو صفتونو وياړ کولو ته فخر وياړنه وايي . حماسي هغه شعرونو ته ويل کيږی چې موضوع يې ، جنگ ،مړانه ، ښندنه ز ړورتيا ، ننگ غيرت ، توره او وياړنه وي . لکه لاندې لنډيو :

علم درياب کوشش کشتی دي
په کشتی کينه په درياب و گرځه ميينه
****
چيرته چې علم حاصليږي
هلته به خاوری کړمه غوښي خپل هډونه
****
موري لنډی توره مې راکړه
پر دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له ميونده روغ راستون شوي
خدايږو لاليه بې ننګۍ ته دې ساتيــــــنه)١(

ګودر او لنډۍ

ګودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنګينه پاڼه ده، چې له نوم څخه يې د سړي زړه ته ديدنونه، مينه او ښکلا خپل ځان ورښکاره کوي، او د ښايستونو د يوې ټولګې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنګه چې دنــــــوم څخه معلوميږي چې ګودردپښتوژبې سوچه کلمه ده اودپښتنوټولوسيموکې دګودرکلمه عامه ده . کله چې موږ دګودرکلمه په خوله اخلو نوحتما زموږذهن ته دپېغلې ، منګي او ماذديګري کلمې راځي .داهغه کلمــــــــــې دي چې دپېغلو،ځوانانو،شاعرانو، سندرغاړوله خواپه داسې الفاظواو کلمــــــوکې ستايــــــــــل شوي چې انسان داوريدولو توان په ځان کې نهويني چې په اوريدلويې دځوانی جزبه او د مينې ولوله راپاروي . دپښتنو په سيمه کې دګودرغاړه په مازديګري کې د پېغلو په تودواکاړو ګرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کيږي . ګودر چېرې چې ښکلې او مستې پيغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مينو ديدنونه کوي. ګودر د ويالې او چينې سره هغه ځای ته ويل کيږي، چې په هغه ځای کې د منګي خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکيږي. او د هغه سره نږدې کورونه د خپلو ورځنيو ابو د پوره کولو کار اخيستل کيږي، چې ګودر ته معمــــــولاً انجونې ځي او ډېرې په خوښۍ د ګودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښيږي. څرنګه چې زموږ په وطن او په ځانګړې ډول د پښتنو په سيمو کې د ښځو په تګ راتګ، مېلو او مستيو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بې له ګودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې ګودر ځانته په دنيايي جنت کې شمېرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شريکوي او د خپلو يارانو سره د ديدن څخه خوند اخلي، څوک په کې نوی د يارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو يارانو ته ټينګښت تارونه تړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته يوه پښتنه انجلۍ د خپل يار د ديدن لپاره په ځان تکليف مني او کوز گودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په يوه تېر دوه ښکاره کوي، چې وايي:

اوبه د هر گودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز گودر ته ځمه

دلته د گودر په بهانه د يار د ديدن کولو سربېره د پښتنې انجلۍ د مينې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مينې لپاره په ځان تکليف گالي او د يار ديدن کوي. په گودر کې نه يوازې د انجونو خنداگانې او د بنگړو شرنگهار شتون لري، بلکې هلته د گودر څخه يوه څه لرې په هغه سيمه کې چې گودر ورته ښه مالومېږي، ډېر زلميان هم ليدل کيږي، چې ډېرو انجونو په منځ کې د يوې انجلۍ د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر گودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخيست مينه

دلته د سالو يا ټکري سور والی او هغه هم د يوې داسې انجلۍ په سر چې په مستۍ ورځېنې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مين زړه زخمي کوي. او يا هم کومو زلميانو، چې د گودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولگه ليدلې وي، هغه بيا ځان د گودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او يا هم انجونې يې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر يې کيږدي. لکه چې وايي:

خاونده ما د گودر گل کړې
چې جينکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د هغه ګل یادونه شوې، کوم چې د ګودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې یې د مستۍ د نښې او د وېښتانو د ښایست لپاره ټوکوي، چې د خپل مین زړه پرې ټکور کړي. یا هم ځینې میینان ګودر ته د ټولو انجونو او یا هم د جوړه انجونو له تګ څخه سرټکوي او د خپلې مینې سره د بلې انجلۍ راتګ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وایي:

پهٔ ګودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتیږي، چې پښتانه انجونې یوازې حتا ګودر د اوبو پسې هم نه لېږي، یا یې کشره خور او یا هم کشر ورور ورسره لیږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی یې د خپلې مینې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوړه او نیږدې څه نشته خو کله چې یوه نجلې په کورکې د موراو پلار له خوا ورته رد او بد وویل شي هغه خپل ډک زړه ګودرته وړي اودګودرپه غاړه دخپل زړه بړاس اوباسي . کله چې دګودرغاړه په شنواوسرورنګونوپټه وي نوځوانان یې بیاپه شعرونواولنډویو کې انځوروي :

پرګودرسورسالوښکاره شو
ماوې دې تورواوبو ورواخیست مینه

کله چې په ګودردنجونوسره ، سپین او شنه ټیکري راغونډشي چې ددوي دټیکریودرنګونوتیزوالی دومره تیز وي چې داوبورنګ هم ځان سره اړوي .چې دلته دلنډۍ ویونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وایي چې کله سور سالو په ګودر راښکاره شي دغه سور رنګ دومره تیزوي لکه داور تاو چې سړی سیزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بیاهم هغه تاثیرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هیڅ دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې تو پک زه یې مر مې یمه
په تورو غروکې یې ویشتم ورکه یې کړمه
****
ورشه د یار خبر دی واخله
چې بی د یدنه دی سا ته لیو نی شونه
****
ما ز دیګر چیر ته وی چې نه وې
خوری وری زلفی په بام ولاړه ومه
په لنډیو کې انځورونه او تشبېهات

په ښتو لنډیو کې انځوړ یز کلیمات ،تشبیهات او هم وزنه لغتونه په ډیر هنری وروان ، ساده دول راوړل شوی دی . د لنډۍ مو جود فورم ورته یو خاص خوند او ښکلا ور ښلی ده لکه دا لنډۍ :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاګرد ته لښته خو ځو ینه

دلته د زلفو لړ داستاد د لښتی سره تشبیه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت باید د یوي لښتی سره تشبیی نه شی ، خو د لښتی تاندوالی او د ګوزر کیفت چې د لښتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبیه مانا ته ډیر قوت ور ښښی او که یو بل ماناوې تړاو ته یې ځیر شو . که د استاد د لښتی خو ځول شاګرد دی ته اړ با سی چې د یو مضمون لو ست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځایه نه ده ،چې د یار زلفي هم سړی ته د مینې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وایې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدرګه که محبت راسره نه وایې
یک تنها به به خو نخوارو لارو تلل څوک

که په لنډیو هر څومره وغږېږو ،نو د بس ټکي به پیدا نه کړو ،ځکه لنډۍ زمو نږ د اولس هغه قیمتی او ارز ښتنا که پا نګه ده خلا صیدل یې نا شونې ده او د یادولو وړ خبره خو دا ده ، چې دغه پا نګه خداي)ج(یواځې په پښتو پیرزو کړ یده . نورې ژبې له دې نعمته بې بر خې دې او کمال یې په دې کې دی چې دا داولس خبرې دي واو داولس د زړه خبرې دی او داولس دزړه نه راوتلې دي ،ځکه نو داسې څوک به نه وې چې لنډۍ یې زده نه وې یایې نه پیژني ،ځکه په لنډیو کې زیاتره د ټو لنې حالات ، ټو لنیز ژوند ، او د چا پیریال په اړه مفا هیم رانغاړل کیږی ،حتی کلتوري مسایل په ډیره ساده ژبه انځور شوی دي لکه دا لا ندې لنډۍ :

که مور او پلار دی خداي رضا کړل
د ماما ګانو به دي زنې ونیسمه

زمو نږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غو ښتنه کې لومړۍ حق د پلار او مور دی . او دهغوی د رضا حاصلول یوه حتمې خبره ده ، خو کله کله یا په اکثره ځا یونو کې ماماګان هم ددې صلا حیت لری چې نجلۍ دواده او یا په عامه اصطلاح دبر خلیک په ټا کلو کې رول ولری . چې په پورته لنډۍ کې مته مفهوم په لنډو الفا ظو کې رانغاړل شوی دی او یا دا لنډۍ :

په ما دی ټول کلی خبر کړ
په تا دې یو دادا خبر دی زړه دی چو ینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته هم د کليمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې يا دونې پټې وي .او که دغه راز په ډاگه شي ، نو بد عواقب به ولری . خو د مينې جذبات بيا کله کله انسان ته دومره جر عت ورکړی . چې انسان د خپلی ټولنې او ټو لنيز قانون نه سر غړاويې ته مجبوروی . لکه دا لنډۍ :

په توراور بل مې جنگ جوړ يږی
زما بې غوره ياره څه چې تر ينه ځونه

چې البته داحالت د ينې استعراق يا جنون مرحله ده چې سړی خپل استو گنځی پر يږدی . او د ناخوالو له لاسه د ټو لنې نه تجد يديږی . خو په هر صورت ملامتيا ددي مي لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده .)دمينې نازولی حالت ته جنون وايې (نو چې د سړی مينه ديره نازولی شی ، نو هغه به ولی نه جنون کيږی . دوی چې جنون شی ، نو د دونيا ټول خواږه او د معشيت ژوند شاکړی او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شی .او خپل هر څه د خپلی مينې نه قربان کړی . هغه د اختر و صيب خبره چې

سرو مال به درته دوه په ميدان کيږدم
کومه ورځ چې ستا د مينې جواری شوه

نو دغسی پښتانه مينان هم ځان يو له بله قربانوی . او دا خو ښکاره ده چې ښتانه په قربانې او ځان تيرونه کې نوم لری لکه دا لاند ې لنډۍ :

د غرغری ميدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خيژوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو معشو قه بيا د خپل غاشق پدی حال فخر کوی . او وياړی ،چې دا قر بانې يواځی او يواځی ددې مينې ته ورکوی . او خپل سپيڅلی روح د يوی سپيڅلی مينې قر بانوی . او وايې :

خاونده ټوله مې ترې زار کړی
زما په سر يې غرغري منلی دينه

په بای کې دومره وايم چې لنډيو ته زه دومره عقيده لرم چې که په پښتو کې هيڅ شعر نه وايې او يواځی همدا لنډې وی ،نو د پښتو ادب لپاره به کا فی وايې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتا نه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای)ج(به پری د ابدی عمر پيرزو وکړی

عمر دی ډير شه خپله ياره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ينه
د گودر اومنگې انځور په لنډيو کې
اوبه دهر گودر خو ړی دي
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه
****
اوښکې مې سيند غوندې بهيږی
بيا به د سيند د غاړی نهکوم سيلونه
****
بيلتونه چيرته چې ځی لاړ شه
گودر ته مه ځه چې بې پاتی شينه
****
پرگودر سور سالو ښکاره شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

****

پلارېې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منګی راړکو ینه

****

په ګودر څه ټکه لو یدلی
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

****

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بیا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

****

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنکې مې شوکوی سرکې مې ږد ینه

****

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

****

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه ګودرونه

****

د کشمالو منجیله وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خو شبوی دی د منگی د بیخه ځینه

****

دگودر غاړه ورته نیسه

د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

****

دگودر هر بو ټی دارو دی

چې پری لگیږی د نجو نکو پلونه

****

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو

لنډی بازار یې په گودر ولگاونه

****

که دی زما دیدن یاد یږی

د گودر غاړه اجاره واخله مینه

****

که د یدن کړی گودر ته راشه

زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

گل مې د لاسه اوبو دروړ ه

په غم شر یکه لا لیه نیسه گودرونه

****

گودر ته ځم راپسی راشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منګی جنکۍ زما په قبر ږد ینه

****

ما دګودر په غاړه ښخ کړی
چې جنکۍ مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

****

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نۍ منګی په لپو ډکو ینه

****

یو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
د وصال ترږی یم اوبه بهانه کومه

مات کودړی
دګودر په غاړه پروت و مات کودړی
و یلی زه وم روغ منګی کلال جوړ کړی

****

د لته لو بو کې زه مات یوه ځلمی کړم
یوی پیغلی په اوږو ومه راوړی

****

د جهان هره زره کې عشق عیان دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مات کودړی سره هم د عشق داستان دی

****

ډیر مین په دی گودر دې یو ځای شوی

ډیر منگي دلته مات شوی لند بیان دی (۱)

په لنډۍ یو کې دگودر انعکاس

اوبه د کوز گودر خوږی دی

لیلا د یار لپاره بر گودر ته ځینه

****

اوبه دکوز گودر خوږی دی

زه د مین د پاره بر گودر ته ځمه

****

او به د کوز گودر خوږی دی

د لیو نی د خو بی کنگل پکی راځینه

****

بدن دریاب زړه مې گودر دی

د غم ویلی پکې رگونه تللی دینه

****

بیا به منگی ته گو تی نه کړم

مور د گودر د تلو نه ما منعه کوینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په گودر د پیغلو جنک شو
د سور سالو میر منی ما تی گډوینه
****
پاس په گودر ولاړی گله
نصیب د چا يې او به زه در خیژومه
****
پاس په هوا راشه جانانه
د گودر لا ري راښیزو نیولی دینه
****
پټ د گودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه
****
پرگودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه
****
پر گودر گنې ونی کیږده
چې شا لیلا منگی په سوری ډکو ینه
****
پر گودر نبنه راته کیږده
د ما زد یگر اوبو له ځمه وا به يې خلمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر گودر څه بلا لګیږي
چې کشر ورو یې بدرګه ورسره ځینه

****

په گودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولگیده

****

په لوی گودر دی ځنې پری ولی
په نری بادی یې وچوی مین دی کړمه

****

پیغله گودر ته روانیږي
زړه یې منجله کړو پری منګی راوړی مینه

****

تاسی دی بر گودر ته گوری
د بیغلو جنگدی منگو تې گذاره وینه

****

ته د گودر غاړې ته راشه
ما په منگی کې پراتې راوړی دینه

****

ته ماز دیگر گودر ته راشه
په گودر کیږي په اسانه دیدنونه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه
****
جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړی له درځمه
****
خاونده بیادی مازد یگر کړ
پهگودر جوړشو دمنگیو کتارونه
****
خلکه گودرگوري گډیږی
زه بې گودره گډیدمه لا هو شومه
****
داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه
****
د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه
****
دا سرې منگولۍ نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسري منګولي نرۍ غاړه
لکه کو تره په مکيز ګودر ته ځینه

****

د جلا لا ګودره وران شې
په جنکودی سا لنډی ولګاو نه

****

ددی ګودر غاړی ته ګوره
نرۍ لګی دی پيغلی زړونه ودیتوینه

****

دګودر خواکې وني کيږده
چې شا لیلا منګی په سیوری ږکو ینه

****

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه

****

دګودر غاړه به ښا یسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

****

دګودر غاړه پری ښایسته ده
څا نګه دی خدای شامدام روغه لر ینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه
****
دګودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه
****
دګودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه
****
دګودر غاړهیې ناغه کړه
زلمو په غاړهکړه دصبر تاویزونه
****
دګودر غاړه دي اغزي کړه
په سترګو رږند شی بخملی پښي لرمه
****
دګودر هر بو تې داروده
چې لګیدلی پری د پیغلو پلونه
****
دګودر هر بوتې دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لګو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر هر بوټی تازه دې
هرمزد یګر پرې جو نې سترګي لګو ینه
****
دګودر هر مازد یګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه
****
دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه
****
د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی د ینه
****
د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و یني دکو ینه
****
د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
د ماز د یګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يدن دی سین کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دگودر ولاړه یمه
****
زلفی يې بيیا پر مخ خوری کړی
د ماز د يگر گودر له څی ځان سنگارو ینه
****
سترگي دي ډکي تو مانچي دي
چې د گودره را ختم ودی ویشتمه
****
سترگی هوسۍ صراحی غاړه
بیا دگودر په لاره مسته یاره له ځمه
****
شاه دگودره روانیږه
زما نړ یړی د زړگی پا خه برجونه
****
شاه دگودره روانیږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه یې خالونه
****
شاه دگودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پیري ولاړی دینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

شال یې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ینه

****

شو مازد یګر ځان یې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځینه

****

شو ماز د یګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

****

شو ماز د یګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سیهلۍ ورسره ځینه

****

که ته ر یښتیا پر ما مین یې
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

****

ګودر ته ځم را پسی را شه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه

****

ګور له ځم را پسی راشه
منګي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر له ځمه را پسی را شه
ما په منګې کې پراټې را وړی د ینه
****
ګودر ته دواړه خو یندي راغلی
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه
****
ګودرته ځم راپسی راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
ګودر ته ځم راپسی راشه
وخت مازد یګردی چې پری وکړو د یدنونه
****
ګودر له غبرګې خو یندی راغلی
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ینه
****
ګودر له ځمه خو شحا لیږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه
****
ګودر ته ځی په مخه راغلې
ګیبی ګیبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر کې سرې لمبې شوې پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه

****

ګودر شو ګرم مازد یګر دی
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه

****

ګودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه

****

ګودر له ځم چې مانګې مات کړم
سپو ږمې زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه

****

ګودرته څې ناوخته کیږې
د خیال کاته کوې په اور یې ستې کړ مه

****

ګودر له ځې او پښو ته ګوري
پاچاهې لارکې د خیال مه ږده قد مونه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړې
چې مات منګې پیغلې زما په قبر وینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودرکې هره ورځ اختر وې
منګې په سر ورله راځي جو نۍ سيلونه
****
ګودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښېږی شنۍ پاخې کټه بازونه
****
ګودر دې عمر له اباد وې
مازد يګرې پکې وی اخترونه
****
ګودربادشا منګی وزير دی
وزير هميشه د خپل يار سلام کو ينه
****
ګودره ټول درته لو ګی شم
په سور سالو کې ليلا ستا خواله را ځينه
****
ګودرکې هره ورځ اختر وې
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه
****
ګودرته راغلی برابره
يا خو لګی راکړه يا منګی در ماتو مه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر دی عمر له ودان وې
په دی بهانه د جانان وکړم د یدنونه
****
ګودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
****
ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه
****
ما زد یګر تل لری خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه
****
مازدیګر پیغلی ښی اغلی
منګې په ولو دګودر غاړی له ځینه
****
ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګې مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه
****
منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې بری کیږی د یدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

****

ولی به زه ور پسی نه مرم
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

****

وخت د ځواني مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارماني به ګودر له ځمه

****

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

****

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! څکه دی صفت هر ځای کو مه

****

جنی د پلاره دی ویر یږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

****

چې ماز د یګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګیو کتارونه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مازد یګر شی عاشقان ژاړی
چته له خیاله منګی وړی په ګودرونه

****

چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چې بې ګودره ګډ یدم اوبو به وړمه

د لنډیو په هکله د لیکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډۍ څه ته وایي

استاد حبیب الله رفیع

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

لنډۍ، مصرۍ ، ټپې

په لنډیو کې خندونکې توکي

محمود نظري

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان ږغ راډيو سره د استاد حبيب الله رفيع دمرکې متن

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

په لويو غرو د خدای نظر وي
په سر يې واورې په لمن يې زېړ ګلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هيواد د ادبي او کلتوري ژوند ښته کېښوده او د ليك تر پيدايښت وړاندې يې زموږ د فکري يون کرښې وټاکلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ويدي او اوستايي سندرو تر څنګ سترګې پرانيستې.

د پښتو اولسي ادب په ښيرازه ګلبڼ کې د لنډۍ په نامه يو داسې ګلبوټی هم رازرغون شو چې هره پاڼه يې بېل رنګ او د هرې څانګې خوځښت يې بېل آهنګ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا کې خورې او هرې پښتنې او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې وويلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال څرګندويې او ښکارندويې يې وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د پښتني ټولنې ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې يې په خپله لمن کې راونغښتلې، لنډيو هم د پښتنو د ودونو او ښاديو دوراګانو ملتيا وکړه او هم يې د دوی د جنازو او تابوتونو ويرونه وکړل.

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډۍ سيلابې او څپه ييز جوړښت لري او لکه له نامه څخه يې چې ښکاري يو لنډ بيت دی چې دوه مسرۍ په کې دي، يوه لنډه)۹(سېلابې او بله اوږده ديارلس سيلابې، ددې ۲۲ سېلابونو په غېږه کې د لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ايجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ دګلونو خوشبويه عطر جوړولای شي. د مينې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستو اننګو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت يې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولي يو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مين بېلتون ته هرکلی کوي او داد ورکوي:

بېلتونه راشه سترۍ مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

ګودر د پښتني ټولنې يوه ټولنيزه مؤسسه ده، په هرکلي او تپه کې يو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم ځنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله ، کله د دوو مينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیدن هم په ګودر یا د ګودر په لاره کې کېږي، نجونې ګودر ته په ښو او نظرراښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوګانو سیالی کېږي، یوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

مینه او وفا د پښتني دنیا یو زرین او متین اصل دی چې ژمنه یې وکړه بیا ماتېدی نه شي او چې قول یې وکړ بیا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مین مینې ته د مینې په دنیا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار نښاني راکړه
که په قیامت یې رانه غواړې دربې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې یوه سپوره برخه ده خو د کورنی مینه او صمیمیت، لورینه او یو پر بل پېرزوینه هم یو زرین اصل دی، یوه پښتنه مېرمن له خپل مېړه سره د مینې او لورینې ژوند لري یوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ځښتن مجبورېږي ورړی له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ځښتن مجبورېږي ورړی له کوره وزي او په خواری مزدوری پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو ورړی تلی ځښتن یې وریادېږي، مړۍ یې په ستوني کې نښلي او د صمیمیت او لورینې داسې ازموینه ترسره کوي:

اشنا مې ورړی رانه تللی
چې دسترخوان لره ورځم ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتني ټولنه کې د مينې کولو لارې ډېرې اغزنې دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلا مينه رسوا شي نو بيا د مرګ استازی رارسېږي او د مينې انتقام اخلي، مين په همداسې اغزنو حالاتو کې مينې ته زړه ښه کوي او له مړينې وېره نه کوي خو له مينې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مينه

يا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وينې ځينه

پښتني دنيا د ښو او غوره اصولو ترڅنګ ځينې ناوړې او نارواوې هم لري له دې څخه يو هم د مېړونو له خوا د مېرمنو وهل هم دي، مېرمن مقابله نه شي کولی، خو لنډۍ نه ديوه مليح او مظلومانه احتجاج په توګه کار اخلي او خپل څښتن د لنډۍ په خوږه ژبه خپلې نارو ته داسې متوجه کوي:

برخان د ګلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوتکو ګوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پيداکېدلو او د وګړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېرمن له ودوزن سره سم هيله لري چې ماشوم ولري او په کور کې يې زانګو وزنګوي، يوه مېرمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې يې د ماشوم د ژړاغږ نه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډۍ په خوږه او پسته ژبه په طنزيه لهجه داسې وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا مزګۍ نشته
زما همځولي زانګو ګانې زنګوینه

لنډۍ یو سرتړلی زنځیر دی او یوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه یوه لنډۍ له بلې سره نښلي او د یوه خواږه ډیالوګ په توګه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې یوه خواږه سوال او ځواب سرته رسوو چې د مینې رازونیاز په کې شوی او د ټولنې بندیزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپینه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخیلې مور ته څه ځواب کومه
مور ته دې داسې ځواب وایه
زه له منګې سره ګودر ته ولوېدمه

مینه ځواب منطقي نه ګڼي :

مور به مې داسې راته وایي
منګې دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه

مین منطقي ځواب جوړوي او وایي :

بیا د مورکۍ ځواب دې دا دی
منګې په خټه زه په ګټه ولوېدمه

ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وایي:

چې د مورکۍ ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکاږه غاښونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکيمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه يې په بله ژبه کې ساری نه دی ليدل شوی، پښتو لنډۍ يو ځانګړی جوړښت لري، چې لومړی بيت يې ۹ سپلابه او دويم ۱۳يې سپلابه دی، چې په ټوليز ډول ۲۲ سپلابه کيږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډيو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبيب الله رفيع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته يې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکيمي: که لومړی د لنډيو د نامه په اړه راته ووایاست، په ځينو سيمو کې ورته لنډۍ وايي په ځينو کې مصرۍ او په ځينو سيمو کې ټپې وايي.

استاد: دا چې لنډۍ د يو لوی ملت، ګډه پانګه ده او دا ډېره ستره، قيمتي او ارزښتناکه پانګه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پيداکړې. له همدې امله پښتنو ته ګرانې دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پيداشي چې يا يې نه وي زده او يايې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرايطو سره سم نومونه ايښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځينو خلکو تعبيرونه ترې کړي لکه يو تعبير يې دا دی چې لنډۍ يو لنډ شعري ټولګی دی، يعني نهه سپلابه يې لومړۍ مصرۍ ده او ديارلس سپلابه يې دويمه مصرۍ ده او دا ټول دوه ويشت سپلابه کيږي، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. بل تعبير يې دا کړی چې لنډۍ د مار يو ډول دی او هغه ډېر زهرجن مار دی يعنې ډېر اغيزمن دی او د چيچ زهر يې ډېر زر اغيز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغيزمن بولي دومره موثر او اغيزمن يې بولي لکه لنډۍ چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجود ژر اغېز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، ویښوي او څپاند کوي یې، له همدې امله ورته لنډۍ وایي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وایي، د ټپې هم ډېر تعبیرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري یعنې داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصرۍ هم ورته وایي ځکه دا دوه مصرۍ دي او سره راټولې شوې دا یې یوه معنا ده او بل مصرۍ یوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړې د مصرۍ تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصرۍ نوم اخیستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځینې نور ولسي نومونه هم لري د بېلګې په توګه، غریبۍ، غریبۍ په هغه وخت کې چې یو څوک مسافر شي، یا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډۍ وایي، دې ته غریبۍ وایي، غړنګې هم ورته وایي، ډېر نومونه یې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډۍ له اغېز او تاثیر څخه اخیستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډۍ یو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره یوه ژوندۍ موضوع په دې دوه مصرو کې ځای کېږي او لکه یو سر تړلې ځنځیر دی چې موضوع بل ځای ته نه ترې ځي، په دوه مصروکې یو ښکلی مضمون ځایېږي او انسان ته یو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډۍ اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زیات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډۍ ته دوی زیات ارزښت ورکوي.

حکیمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژیدۍ ډک یو ډول ژانر دی، ځکه چې له دریو نومونو څخه مصرۍ، چې له مصرۍ تورې اخیستل شوې، تاته به خاورې خولګۍ درکم، پر ډال دې نشته د مصرۍ تورې واورونه، یا لنډۍ چې له ماره اخیستل شوې یا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخیستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډۍ یوازې یو تراژیدي ډول شعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژيدي يوازې دغه حالت ته نه وايي، کله کله سړی ډېر خوشاله شي وژاړي، يعنې له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژيدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصوير لري:

پـه ګودر سور سالو ښکاره شو

ماوېل پـه تورو اوبو اور ولګېدنه

څومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترې مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

د پښتونولی ټوله فلسفه په دې يوه لنډۍ کې راڅای شوې ده.

ځان يې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وينه

دا د غربت يو لوی تصوير دی، د پښتنو د غربت خو په عين حال کې د ښکلي ذوق ښې ثليقې، يعنې غريب هم کولای شي چې د ژوند په مسايلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ يوازې تراژيدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتني ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، يعنې دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وايي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډيو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکیمي: تاسې یو وخت ویل چې په لنډیو کې ډراماټیکې لنډۍ هم شته، چې په لنډیو کې خبرې اترې شوې، د یوې ډرامې بېلګه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟

استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپینه خوله مې د پرار وکړ

زه به بخیلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووایه

زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه

که مور دا وایي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وایي

منګی دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بیا وایي

د مورکۍ ځواب دې ده داسې

منګی په خټه زه په زغه ولګېدمه

او بیا چې ځواب منطقي هم وي ورته وایي چې،

د مورکۍ ځواب خودې اوس جوړ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ملاله خوله مې کېکاږه غابنونه

دا ډول دې لکه:

زړه مې له سترګو ګيله من شو

چې ديدن ته کړې، عبث غم زه ته‌ړومه

سترګو له واره ځواب ورکړ

چې مين ته يې اوښکې بيا زه تويومه

دا ډول ډراماټيکې لنډۍ ډېرې زياتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډيو کې ځای شوې دي، د بېلګې په توګه ما مخکې وويل چې لنډۍ سرتړلې ځنځير دی، ليکن په پوښتنه او ځواب کې بيا سوال په يوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بيرته يې هره يوه ځانګړی سرتړلی ځنځير دی.

حکيمي: د کاکړيو غاړو سره که چېرې سرې لنډۍ پرتله کړې، کوم ډول به يې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړۍ غاړې او که لنډۍ؟ د تصوير او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځواکمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګی دی، نو داسې پښتون او پښتنه به پيدا نکړې چې يا يې لنډۍ ويلې نه وي او يا يې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړيو يا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړۍ جوړښت ځانګړی دی، دا چې ته وايې چې لنډۍ دوه ويشت سېلابه ده او هغه يا څوارلس سېلابه دي يا شپاړس سېلابه دي هغه معمولاً څوارلس او شپاړس سېلابه دي، مصرې يې يا اوه سېلابه دي يا اته اته، هغه بېله موضوع ده په آسانۍ کې رول نلري، هغه خپله هماغه يو ټولګی دی، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، هغه هم تقریبا د لنډیو په لار روان یو ټولګی دی، د ژوند ټول مسایل پکې رانغښتل شوي، حماسي لنډۍ پکې شته، ټولنیزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځینو ځایونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسایل ډېر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسایل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرګ به ستا له لاسه وينه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزایل لنډۍ ډېرې کمې پیدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بیا رواني دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه توکل کړو، زما چارګل په سګرېټ ورکړو

دی وایي:

زما دې خاورې شي ځواني، چې ستا چارګل په سګرېټ ځي.

نو په دې کې د سګرېټ، اورګاډی او نوي مسایل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسایل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډیو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، لیکن په هر صورت، د لنډیو کړی لویه ده، او د کاکړیو وړه ده، نو په همدې اساس یې هېڅکله له لنډیو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکیمي: تاسې د نوو خبرو یادونه وکړه چې په کاکړیو کې ځای شوې او په لنډیو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډیو کې هم داسې بېلګې اوس شته، لکه یوه طنزیه لنډۍ وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبر مې سورۍ کړه حال مې ګوره

چې مبايل مې اوس آنتن نه ورکوينه

يا بله يوه وايي:

چې دې ياري په مسېجو شوه

له داسې مينې دې خپل ځان ډېلېټومه

د دغه ډول کلمو يا هم د نورو کلمو راوړل په لنډيو کې څرنګه کار دی؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دی، دا چې ځينې کسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر کسان په دې کلونو کې د لنډيو په څنګ کې يې خپله لنډۍ جوړې کړې او مجموعې يې جوړې کړې. لېکن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ کېږي چې د ولس سايکل يا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب کېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لکه په لنډيو کې زياتې لنډۍ شته چې د طالبانو، يا د عالمانو لنډۍ دي:

کتاب تمام طالب روان شو

تر حجره ګرده تاوېدم په لمبو سومه

يا نور ژور ژور منطقي مسايل دي چې په لنډيو کې رانغښتل شوي دي، ليکن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دي شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر يې په ولس کې ووايي او شاعر يې په ولس کې ورک شي، لنډۍ په ولس کې خوره شي او بېرته يې مورږ د ولس له خولې راواخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله داسې کېږي چې يوه لنډۍ يو ځاي يو ډول ويل کېږي خو بل ځای په بل ډول، لکه:

يار مې د خوست زه د تيرا يم

خدايه خوست وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

خو دا لنډۍ بل ځای داسې ويل کېږي چې:

يار مې د کوټ زه د تيرا يم

خدايه کوټ وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسې په نظر په څه کې دی؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شی هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنډۍ شفاهي شی دی، له يوې خولې بلې خولې ته ځي، له يوې سيمې بلې سيمې ته ځي، په دې لېږد کې داسې بدلونونه پيدا کوي چې غواړي پکې د خپل پايښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنډۍ چې يار مې د کوټ زه د تيرا يم دا لنډۍ که خوست ته ځي، دا لنډۍ که د کوټ او د تيرا وي پنځه ورځې وروسته يادېږي ځکه که له خپلې سيمې سره مينه لري، نو په همدې اساس دا منطقوي نومونه بدلېږي، سيمه ييز اتلان پکې بدلېږي، په يوه لنډۍ کې په يو ځای کې يو کس اتل وي خو هغه لنډۍ چې بل ځای ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځای مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنډۍ ژوند ورسره وکړي. حتی لنډۍ يو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنډۍ د زرګونو کلونو لنډۍ ده:

سپوږمیه سر وهه راخېژه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبینه

دا (جون زانولسونیو) یو پښتو پوه څېړونکی دی هغه وایي چې دا د هغه وخت لنډۍ ده چې آریایان به د شپې لخوا د سوما د بوټي د لو کولو لپاره غره ته تلل او بیا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوخېژي او دوی د سوما بوټي لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي وای شیره یې خرابېدله، نو دوی به د سپوږمۍ د شپې انتظار ویست او ټول به راټول وو بیا به یې د دې بوټي لو کاوه او له هغه به یې شیره ایستله او له هغه به یې مشروب جوړول چې دوی ته ډېر مقدس وو او له هغه به یې استفاده کوله. دا لنډۍ یا له څوارلسم وړاندې ویل شوې، یا په داسې ځای کې ویل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راخېژي یا هر څه چې دي د مینې لخوا دا لنډۍ ورته ویل شوې ده چې

سپوږمیه سر وهه راخېژه

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبینه

نو په دې لنډۍ کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه یې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه وای نو په هغه څوک نه پوهېدل نو هغه یې همداسې پرې اېښې دي.

یادا چې:

مازدیګری دی ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوي رینښتیا به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس گوري چې مینه)معشوقه(ښېرې کوي او هلته مازیگر دی نو وایي چې:

مازدیگری دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې ریښتیا به شینه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کلیمې یې نوې دي او ټولې بدلې شوې یوازې فکر یې را لېږدولی دی، ما وویل، چې هغه یو کس جوړوي، لیکن د کس په نامه ځکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه یې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شیان ترې توږي، او خلک پکې ښکلي ښکلي لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځایونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا گرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکیمي: تاسې د څو لرغونو لنډیو یادونه وکړه د تاریخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځایه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهیسې ویل کېږي.

استاد: د لنډیو لرغونتوب د آریایي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وبښي هغو د افغانستان په تاریخ کې یو عجیب ابتکاري کار کړی هغه وایي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، لیکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده، یوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لېکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ویدي سندرې دي، ویدي ورکې سندرې دي د آریانا ویجه په خاوره کې کابو څلورنیم پنځه زره کاله پخوا ویل شوې دي، بل د ریگوېدا ده چې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مهال دی، چې کله له بلخ څخه لېږدېدني پیل شوې او آریایان له هندوکش څخه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کې مېشت شول، یوه برخه آریایان پاس ته ولاړل یوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کې د ریګویدا سرودونه ویل شوي چې پکې د پښتني سیمو د قبیلو، سیمو، سیندونو او ځایونو نومونه راغلي، په همدې دوره کې د پښتو ژبې کلیمې هم لیدل کېږي او دا هغه وخت دی چې پښتو ژبې هم تشکل کړی، او دغه ادبیات پښتو ژبې ته له آریایي ژبو څخه له ویدا او اوستا څخه رالېږدېدلي دي، په دې اساس د پښتو لومړنۍ سندرې د ماشومانو او میندو سندرې وریسې لنډۍ دي، دا له همغو آریایي سندرو څخه ډایرکټ یا نېغ په نېغه رالېږدېدلي دي، ځکه موږ د ماشومانو او میندو په سندرو کې داسې مصرې لرو چې هغه سګنالونه دي او معنا نلري، چې دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبې لغتونه دي چې مستقیما راغلي او په پښتو کې پاتې دي:

اکو بکو سرسیندکو... هېڅ معنا نلري، یا هم اللؤ لؤ...

بل د ویدي سرودونو یوه برخه داسې هم شته چې هغه دوه ویشت سېلابه دي، شمېر يې نه او دیارلس نه دی خو ټولګه يې دوه ویشت سېلابه ده، بل غاړې دي چې د هغو زیات وزنونه په اوستا کې شته، اوستايي سندرې دي چې د هغو زیاتره په اوو او اتو سېلابو کې ویل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندرې شته چې وروستني وزنونه يې په هغو ژبو کې هم لېدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پیدایښت سره سم دی کله چې پښتو د آریايي ژبو په کورنۍ کې سترګې غړولې ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترګې غړولې او ځيني شیان يې تیار له هغه ځایه را اخیستي او په خپله ژبه کې يې حل کړي دي، او ساتلي يې دي چې تر ننه پورې رارسېدلې دي، نو د لنډیو ژوند ډېرو لومړیو کلونو یعني خلورو خلورنیمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکیمي: کله مو د لنډیو په تاثر کې کوم شعر لیکلی دی او یا له لنډیو سره کومه خاطره لرئ لکه الفت صاحب چې په خپلو خاطرو کې یوه خاطره لیکلې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې پرمخ خپیږه راکړه

د اوښکو ډکې سترګې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډیو په غېږ کې لوی شوی یم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنۍ پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی یم ما په هغو محفلونو کې چې ښځو به پکې راز راز سندرې ویلې یا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې یو ځای شګه ده، په دې شګه کې به د شپې اتڼ وو دلته به یې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به یې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو خبرې به د لوړو لوړو کلاګانو باندې لویې لویې ښکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لویې لویې خبرې به مې لیدلې چې تر اوسه یې زما هغه تصویر په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډیو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم لیکلې، یوه لنډۍ چې هغه وخت ما لیکلې وه او بیا یې د ځینو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوټک شو را ته ډک شو

ناڅاپه ټک شو په زړګي یې وویشتمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما لیکلې وه او اوس یې د ځینو ځینو له خولو اورم، نو زه ویلې شم چې زه د لنډیو په غېږه کې رالوی شوی یم او له لنډیو څخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډېر موجز او موجز ادبي ټولګی دی، زه یې هېڅ ټولګی ساری نه وینم، زه یې د نړۍ په پرمختللي ادب کې هم ساری نه وینم، نه دا چې زه پښتون یم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډیو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درویشتو سېلابونو کې یې سمندر را نغاړلی دي هغه په کوزه کې سمندر کیسه ده، ځوانانو ته زما توصیه داده چې د لنډیو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راټولې يې کړي او ويې ليکي څکه يو شمېر د لنډيو ټولګې چې خپرې شوې دي يو څه مصنوعي لنډۍ پکې ټولې شوې، خو بيا هم د اصلي او مصنوعي لنډيو تر منځ توپير شته، داد ځوانو فولکلوريستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډۍ هر اړخيزې څېړنې وکړي، لنډۍ د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دوديزه ده خو لنډۍ هغه هرڅه په ډېر صراحت بيانولای شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځای دې راستی دی چې منکر نشې مينه

سبا مې ستا په تومت وژني

غولی جارو کړه چې په شړک مې وينې ځينه

ډېر داسې مسايل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بيانولای شي، دغه راز نور مسايل هم بې له وېرې او محدوديت پرته مطرح کېدلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لنډيو کې طنزي او خندونکي توکي

محمود نظري

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډيري خواوي په کې په واقعي او طبيعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دويمه برخه يې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وايي.

ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګې کې پراټې راوړې دينه

لنډۍ هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفی ، غير مصرع بيت دی چې لومړۍ برخه يې نهه (۹)څپې او دويمه برخه يې ديارلس ((۱۳)) څپې وې

په ګودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپېلۍ او د بڼوال په درو کې په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانی د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږي او مسافر يې په مسافري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې څومره ساده، سلیس او روان دی هغومره د پردیو ژبو له اغیزې څخه پاک او سپیڅلې دی.

گودرته راغلی برابره
یا خو لگی راکړه یا منگی در ماتو مه

لنډی ځانگړې ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مینه ، ښکلا ، مېړانه، ننگ په ښکاره توگه بیانوي.

چم ته انگرېز راغی عالمه
دپښتنوپه ملک جال وغوړاونه

د لنډیو یوه ځانگړتیا دا ده چې زیاتره یې د ښځو او پیغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ویل شوی دی نو یوه لویه برخه یې د ټولنې کرغیړنو دودونو ته گوته نیول شوی او هغه یې په طنزي توگه ویلي او غندلي دي.

د شین کیدو امید مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلې یمه

پټې دې گرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه ووړ گرمه یمه

اود لنډیو یوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ویل شوی ډیر یې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلی خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه گیله ده

که مور او پلار دی خدای رضا کړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماما گانو به دي زنې ونيسمه

ځان خوبه ستادپلارنوکرکړم
په نوکرۍ کې به دې تش ديدن کومه

لنډۍ يا ټپې هم لکه نور ټولنيز ادبيات د ټولنيزو ستونزو او فسادوتو يادونه او غندنه کوي او په ملنډو هغه يادوي

منگي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نی منگی په لپو ډکو ينه

طنز چې دټولنې او اخلاقي خواريو ،عيبونو او فسادونو برملا کولو ته وايي چې په رمز ، کنايه اوناز ويل يا ليکل کيږي

يا په بله وينا:

ويلای شو طنزد زورکونکو او زورواکانو باندی نيوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه دا لاندی لنډۍ.

ځوانانوننگ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارلره ليږينه

ځوانانوننگ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره ليږينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه طنز دیوې ټولنې دوګړو هنري تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوګه یې دټولنې له سیاسي، مذهبي، کلتوري، اواقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنیاتول دسړونشته
تول دپیسودی مسلیان خانانوینه

څوانانوزوریه بزګری کړئ
سپینې پایڅې دزروڅلي ورانوینه

څواني دزرو روپواس دی
دبیلتانه پېټې چې وړي سوده به شینه

طنزپر ژوند عارفانه خندا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخوالو لڅونه ده، چې ټولنیزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شیندلي نه دي
چې دخراغ په رڼا غواړي دیدنونه

طنز د پوه خلکو لپاره ویل کیږی یانی په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهیږی

څوک چې په سروشونډوعادي شي
قندوشکرې تویوي چې ترخه دینه

یوازې پوه او هوښیار خلک له طنز نه خوند اخیستلای او پر پوهیدلای شي او ناپوه یې یوازې خندنی اړخ ګوري خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بسم الله کتې ته ورخېژه
دنجلۍ کتې دجنغوزي دئ مات به شينه

طنز د هجو يو ډول دي خو د هجو توندي اوتيزي نه لري.
يانی هجو مخامخ د چا عيونه ورته وايي يا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ويل کيږی چې په رمز نه پوهيږی.

پرځان دګلولښته نه اخلې
پرمادې تېرکړل دکوتکوګوزارونه

جانانه دادې څه عادت دی
چې پټه پټه ياري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی ښامار مې وخوري
په پاړوګر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ويونکی د خلکو بې خبري ، ولس غولونه،تعصب خدای نا ډره دينپالو له کړو نه پرده پورته کوی اومخامخ هغوی غندي .

چې اوره نه خوری بوئ ترې نه ځی
چې ياری نه کړې څوک پرې نه وائ تهمتونه

ټال ته ختم بنګړي مې مات شول
ګناه دې يارده چې کوي اشارتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هزل بيا هغه دی چې پر چا باندی بد وايي

چې پر زينه ختلی نه شې
نامردې ولې دې ګيبی پرتوګ کاونه

هزل د ويیپوهنې په اساس هغه شوخی ته وايي چې د جد(پند)ضد وی

پيزوان مې ستا په بريت کې بند شو
تر دروازې پورې بندی درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کی توندې لوڅې او بدې خبرې کول:

په مادې څه بلا ده کړې
په مخ مې غبرګې اوښکې ځې خوله درکومه

پر ما دې کلی ګمانې کړ
نامردې مه خوره تر منګې لاندې ځرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وايي چې د هغه ويل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وايه په کوم بارخودې خوله ولګومه

په خپله خوله چې سوال ونه کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه دغه خولګۍ کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړي
اوس دجستوپرځوکوځې چې پېغله یمه

بیابه زه تورکمیس ونه کړم
زمادسپیني سینې رنګ یې واړاونه

ټینګه مې مه نیسه په غېږ کې
تې مې واړه دې سرېنۍ بالغه یمه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

جانان مې خوله کې ژبه غواړي
په خوندیې نه دی خپل قلنګ جاري کوینه

ځانګې راښکته شه خوله راکړه
که زه درپورته شم راماته به دې کړمه

هزل د عامو او منځنیو خلکو لپاره هم ویل کیږی چې موخه یې یوازې خندا اوساتیري ده:

حلوا دشونډو راته کېږده
زه له پردېسی سترې راغلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به دې مړکړي ښکليه ياره
پردى برستني جګوې شمارې خالونه

يا هغه لنډۍ چې په کښبي ټوکې شوى او موخه يې د جانان خوشالول او د هغه خندول دى لکه:

تا چې کوڅه کې ټوخې وکړ
زه په توده بړستن کې نيغه کيناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
ماښام مې مړ په خوب ليدې وويرېدمه

څنګه دې خواره کړم خاونده
چې همسايه مې دخولګى تمه لرينه

حسن دې ورځ په ورځ زياتيږي
زکات يې باسه چې نظرنه شې مينه

اخځليکونه

١-ټول افغان، لنډۍ
٢-ستانکزى،رفيع الله:خوست ويپاڼه
٣-مهر ويب پاڼه
۴- لنډۍ ، ويکى پيدا
۵-نظرى،محمود: طنز،هجو او هزل ،طنزونه ويب پاڼه
٦- نظرى،محمود: دطنز ځاى په ادبياتو کى طنزونه ويب پاڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حليمي

ګلونه ډير درســـــــه راوړه
زه داوربل دپاسه چتر جوړومه

لنډۍ دپښتو د اولسي ادبياتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده ،چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې دبشر دژوند تر ټولو عالي شيبې په دوو نا متوازنو بيتونو کې په ايجاز بيان کړي دي (1)
دلنډيو په ويړه لمن کې بيلابيلې لنډۍ راټولي او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه يې په ځان کې نغښتي دي . په هره لنډۍ کې ځانګړي ښکلا ځليږي او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلې شاعرانه او اديبانه انځور کاږل شوي دي . دمضمون له پلوه لنډۍ عشقي ،حماسي ،رزمي،ټولنيز،تاريخي او د نورو مضامينو لرونکې ده.
لنډۍ په پښتو ژبه کې يوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده ،لومړۍ برخه يې نهه سيلابه او دوهمه برخه يې ديارلس سيلابه لري .لنډۍ که څه هم کوم ځانګړي او معلوم ويناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني او لس کې دوخت دغوښتنو سره سمې مينځ ته راغلې او خوله په خوله او سينه په سينه له يو نسل څخه بل نسل ته راليږدول شوي دي خو بيا هم نژدې ټولې لنډۍ دجوړښت له مخې سره يو شان او سيلابونه يې سره برابر دي (2)
دلنډيو يو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندريزه ځانګړتيا او آهنګ روزنکي فطرت دنړي په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري .زموږ جغرافيايي سيمې په فولکلوري قلمرو کې هيڅ سندره نه دخپل آهنګې ځانګړتيا ، نه دخپلې تغزلي شتمنۍ ،او نه د سموالي او هيجان له پلوه له لنډيو سره برابري کولی شي (3)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډیو دنورو بیلابیلو ځانګړتیاوو تر څنګ یوه هم داده چې لنډۍ په ډیر خواږه او ساده الفاظو ویل شوي او هر ډول مضامین او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کیږي . لنډۍ ددې ترڅنګ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شیبو کې دعام ولس له خوا زمزه کیږي ، دډنګ ټکور او ساز وسرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غږونو ته ښکلا وربښي . په لنډیو کې دنورو ښکلاوو تر څنګ ډیر ښکلي او هنرمندانه تشبیهات هم کار ول شوي دي دبیلګې په توګه:

زما دې زړه داسي سوري کړ – لکه دګل غوټي چې پاڼي پاڼي شینه

سورخي دمخ دې شغلې وکړي – لکه سورخي دماښام سره کا وطنونه

کمیس دې تور متې دې سپیني – لکه ښامار چې تر چندڼ تاوشوي وینه

لکه څرنګه چې وینو په پورتنیو لنډیو کې زړه له ګل او کتري یې دګل له پاڼو سره ،دمخ سوروالی د ماښام له سوروالي ، کمیس له ښامار اومتې له چندڼ سره تشبیه شوي دي.

په لنډیو کې ځیني داسي ښکلي او نادر بشبیهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې یا په بشړه توګه نشته او که وي هم په ډیره لږه کچه تر سترګو کیږي لکه:

سترګي دې بې اثره نه دي – لکه دکوډو مرۍ برګې برګې دینه

زلفې دې بیا پرمخ خورې کړي – لکه شپانه چې رمې وشړي په غرونه

داستا دمور غټي خبري – لکه چکړي دکوځو تري ځان ساتمه (4)

ددغه تشبیهاتو په لړکې یو هم ګلونه دي چې په ډیره ماهرانه او هنرمندانه توګه دبدن له بیلابیلو برخو ،دطبیعت او چاپیریال طبیعي ښکلاوو او نورو سره تشبیه کړل شوي دي.

ګلونه که له یوې خوا څخه ښکلې خیرې او بنې لري او په طبیعي توګه دانسانانو پام ځان ته وراړوي ،راز راز ګلونه بیلابیل رازونه او حکمتونه لري ،له بلې خوا څخه بشر ګلونو ته ښیګڼې او نیکمرغۍ دسمبول په توګه ګوري او دهغې دنامه له یادولو او کارولو ،کرلو ،سیل او لیدلو څخه یو ځانګړي خوند تر لاسه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رښتيا هم دګل نوم په يادولو سره انسان ته دګلاب ښکلې خيره ،دلاله دزړه داغ ، دلونګو دغاړي هار ،دکشمالو رپيدنه او دانځير دديدن ورک والي او ارمان سترګو ته دريږي . انسانان له ګلونو څخه ډول ډول انګيرني او عقايد لري . دبيلګې په توګه زيرګل دجدايي علامه او سور ګل دمينتوب او وصال علامه اوسمبول ګڼي .دخپل زخمي زړه داغ د لاله دزړه له داغ سره مقايسه کوي ،دجانان ديدن د انځير له ګل او همداراز خپله خوښي دبلبل په بڼه دګلو په ديدن او له ګل سره په همدمی کې لټوي.

که څه هم کيداي شي دګلونو شمير له سلګونو څخه واوړي خو ځيني يې دخلکو تر مينځ ډير مشهور دي له همدې لامله ګلونه دلنډيو په فورم کې ګلونو ځانګړي ځاي خپل کړي دي ،دبيلګې په توګه له ځينو څخه يې په لاندې ډول يادونه کو:

دګلاپ ګل

دلنډيو په سمندر کې ګلاپ دنورو ګلانو په پرتله ډير ياد شوي او ځانګړي ځاي لري .کيداي شي دګلاپ بې شميره ښيګڼې او رازونه ددې لامل ګرځيدلي وي تر څو په لنډيو کې يې نوم له نورو ګلونو څخه په لومړي کتار کې ځاي خپل کړي وی.

په لنډيو کې دګلاپ دګل اصيل توب ،سره ښکلې زړه راښکونکي خيره ،دمني او ناخوالو په وړاندې دهغې حساسيت ،له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړيکې ډيري ستايل شوي او يادې شوي دي او هم دښکلو تشبيهاتو په رامينځ ته کولو کې ورځيني کار اخيستل شوي دي ،لکه:

اصيل ګلاپ چې پکې نه وي – په نورو ګلو مې تسل نشي مينه

اصيل ګلاپ راڅخه ورک دي - کم اصيل ګل که بوي وم ډک دي باغونه

په ګورستان کې خاوري مه شي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بويوينه

په ګورستان کې خاور ي مشي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بويوينه

په وينو سور لکه ګلاپ شه – پښتني ناوې دې په تور اوربل کې ږدينه

خولګې دې سره لکه ګلاپ ده – ځکه يې واړه بلبلان ثنا کوينه

دنجلې مړاوي مړاوي سترګې – لکه ګلاپ چې ددوه نيمو ورځو وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گلاپه دا قدر دې بس دي – چې جينکۍ دې په اوربل کې گرزوينه
مخ دې گلاپ سترگي دې شمعه – زه نه پوهيږم چې پتنگ که بورا شمه

لونگ

لونگ نژدي ټول پيژني او په ورځينو چارو کې په ځانگړي توگه په کليو او بانډو کې دکليوالو ښځو او نجونو له خوا تري اميلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي .ځيني واړه څونډدي هم ترينه برابريږي او دکوژدي دنښې په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او گريوان کې گنډل کيږي.
هغه څه چې موږ دلونگ په نامه پيژنو او ښکلي بوي لري ،دلونگ دبوټي دگلونو واړه ډنډر دي چې له راټولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي .په لنډيو کې له لونگ څه د ښه بوي او ښکلي بوټي په توگه په ځانگړي توگه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوي ده . دگلاپ له گل څخه وروسته لونگ په لنډيو کې خاص ځاي لري . لکه:

آشنا مي نوي سوداگر دي – په سر باري کې به لونگ راته راوړينه
که چا لونگ ليدلي نه وي – نجلي خولي کړه دلونگو بوي تري ځينه
په لويو غرو دباران شور شو – ښکته لانده شول دلونگو درمندونه
چې ته راځي ما به خبر کړي – چې پرپالنگ لاچې لونگ وغوړمه
دا بند په بند به شم در ماته – په بند ماتيږي د لاچې او لونگ ونه
دباغ دې هر بوټي لونگ دي – پري ليگيدلي دي دچتو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلي گلان دي چې دنازبو گلونه هم ورته ويل کيږي (5)
دکشمالي گلونه که څه هم دظاهري بڼي له پلوه دومره زړه راښکون پکې نشته خو دکشمالو ښکلي بوي د هر کس پام ځانته وراړوي . کشمالي توربخني پاڼي او گلونه لري . په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او په زړه پوري عطرو څخه دنورو ځانگړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوي ده ،دبيلگې په توگه:

جينکو نوي دود جاري کړ – دکشمالو باغچې په بام کې جوړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجيني کور راته معلوم دي – دبام په سر يې کشمالي کړلې دينه
دکشمالو به دې باغوان شم – چې هر سهار يې په وړيا ديدن کومه
ګلان دې ټول له تا قربان شي – ته کشمالې يې نور سلام درته کوينه
يا دې په خوله کې کشمالي دي – يا دې دعطرو په چينه لمبلې دينه

غاټول

غاټول يا لاله هغه ښايسته او ښکلی ګلونه دي چې سور رنګ لري خو تور سوي داغ يې په زړه تل دزخمي زړه زخمي توب څرګندونه کوي.
دپسرلي په موسم کې دغره په لمنو او دښتو کې دغاټول ښکلې ګلونه تر سترګو کيداي شي . په لنډيو کې دښکلو تشبيهاتو په ترڅ کې تر ډيره بريده دزړه داغ ،دلاله د زړه له داغ سره او سرو شونډو سوروالی د لاله يا غاټو ل له سره رنګ سره تشبيه کړل شوي دي لکه په لاندې لنډيو کې:

زما په زړه کې مستې داغ دي – لکه لاله چې تور داغ په زړه لرينه
که مې سرې شونډې در په ياد شوې – ګل دغاټول په لاس کې ونيسه مينه
غاټول به ټول اميل به جوړ کړم – د يار دپاره به يې په غاړه ګرځومه
يا دلاله په ګل شبنم دي – يا دې دمخ په ستارو خولې راځينه

نرګس

نرګس لکه څرنګه چې دنوم په يادولو سره يې هر کس ته ديار سترګې وريادېږي يو بوټي دي چې له عطرو څخه ډک ګلونه لري ،په ګلونو کې يې سپينې پاڼې داسې چاپيره شوي دي چې په منځنی برخه کې يې زيړ رنګه جوړښت لري .دنرګس يو ډول ګلونه چې ډير لږ پيدا کيږي داسې بڼه لري چې پاڼې يې سپينې دي او منځنی جوړښت يې تور رنګه ،رنګ لري چې په بشپړه توګه او کټ مټ لکه سترګه داسې ښکاريږي نو له همدې کبله ده چې په ډيرشمير نظمونو او په ځانګړي توګه په لنډيو کې سترګې له نرګس سره تشبيه کړل شوي دي . ددې ترڅنګ کله چې د شبنم څاڅکي دنرګس په ګل کې راټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي نو هغه د ه چې دغه رنګینې د نرګس د اوښکې په بڼه تعبیر کیږي او ښکلي ادبي انځور ترینه اخیستل کیږي .لکه په لاندي لنډیو کې:

جانانه ستا جفا چې ګورم – لکه نرګس دفکر ټال مې زنګوینه

صورت یې سپین کمیس یې شین دي – لکه نرګس چې شین یې نار سپین یې ګلونه

مخ دې ګلاب سترګي نرګس دي – داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه

شبنم له ګل کړه میلمه دي – نرګس له شرمه سترګي نه پورته کوینه

رامبیل او چامبیل

د رامبیل او چامبیل ګلونه هم دهغو ګلونو له ډلي څخه دي چې شعر په بیلابیلو فورمونو کې او په ځانګړي توګه په لنډیو کې ډیر یاد شوي او ستایل شوي دي . د رامبیل ګلونه سپین رنګ لري او زړه خوښونکی بوی لری . د چامبیل ګلونه هم دپورتنیو اوصافو لرونکي دي خو یوازي رنګ یې زیړ دي . دا ګلونه تر ډیره د پسرلي په موسم کې پیدا کیږي . په لنډیو کې درامبیل او چامبیل خوشبویي او دهار په بڼه تشبیه کړل شوي دي لکه:

زما جانان ګل د رامبیل دي – دسرو امیل دي زه یې په غاړه ګرځومه

ګلاپ له اصله شهزاده دي – رامبیل چامبیل یې نوکران نیولي دینه

ګوره چې ځانته غوره نشي – که ته چامبیل یې زه رامبیل خوشبو یمه)ولاړیمه(

همدار از دلنډیو له سمندر څخه یو شمیر نو ګلونه هم راټولولي شو لکه دریحان ګل ،دسوسن ګل ،دکوکنار ګل ،دریدي ګل او داسې نور . چې په لنډه توګه یې یواځې دلنډیو په راوړلو سره بسنه کو.

خوشي عبث مې عمر تیر شو – لکه ریدي په بیابان وررژیدمه

وړه نجلي چې شونډي سرې کا – لکه دډاک ریدي چې وسپړي ګلونه

زما جانان ګل د کوکنار دي – نصیب مې خوار دي چې مې لري ګرزوینه

زما جانان ګل دریحان دي – پاس په آسمان دي ملایکې یې بوینه

خوشي خواري راپسې مکړه – د انځیر ګل یم په لاس نه درځم مینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډیو سمندر دومره ژور او ځپاند دي چې که هرڅومره غوټې پکې ووهل شي او هرڅومره ارزښتونه ورڅخه راټول کړل شي ، بیاهم کم دي خو دلته یوازي له دغه سمندر څخه دیو شمیر گلونو په راټولونه بسنه کو او ددې لیکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.

ستا دښایست گلونه ډیر دي – څولۍ مې تنگه زه به کوم کوم ټولومه

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

گرانو لوستونکو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنۍ ده چې د نړۍ یوه ټولنه یې هم نه لري د پښـــتنو په سیمه کې د ډیر پخوا څخه ټپې ویل کیږي . دا چې ټپې یا لنډۍ ځانگړۍ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت کې هر رنگ لنډۍ ویلې دي نو همدا لامل دی چې د ویلو او او جوړیدو نیټه یې ښکاره نه ده خو څنې داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ویلو سره یې لمړی ویونکی په سترگو کې انځوریږي د بیلبړې په ډول د افغاني تاریخ ځلانده ځیهرې او د میوند د جنگ فاتحه ملالۍ هغه لنډۍ یادولی شو چې

که په میوند کې شهید نه شوې - خدایږو لالیه بې ننگۍ ته دې ساتینه

کله چې دا لنډۍ دغازیانو ترغوږو ورسیده لکه غوسه شوي زمریان له هرې خوا په دښمن را تـــوئ شـــول او دښـــمن تـــه یـــې د شرمـــه ډکـــه مـــاتي ورکـــړه. لنډۍ لکه څنگه یې چې نوم دی داسې د دوه لنډو کرښونه جوړه چې لمړی کرښه یې تر۹ سیلابو او دوهمه کرښه یې اوږده او د تر ۱۳ سیلابو اوږده وي دا دوه کرښې د معنی او مفهوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافيې لـه پلـوه نيمګـړي دي . پـه لمـړۍ کرښـه کـې د موضـوع پيـل او پـــــه دوهمـــــه کرښـــــه کـــــې يـــــې پايلـــــه يـــــا هـــــدف معلـــــوم وي د پلټونکو په حواله د لنـډۍ ډيـره برخـه د ښـځو لخـوا ويـل شـوي ' کلـه چـې پـه کليـو او بانـډو کې د وادونو او نورو ښاديو پنډې جوړې شي نـو ښـځې خـو شـپې پرلپسـې تـر سـهاره ناسـتې وي سندرې او ټپې بـولي دوه ؟ يـا څـو ډلـې جـوړې شي او د يـو بـل سره مُقابلـه کـوي هـره ډلـه هڅـه کـوي چـې زر او ښـه ځـواب ووايـي دا سـيالي د سـوال او ځـواب پـه شـکل او يـا هـم د رنګارنـګ مُصرۍ په ويلو سره تر سره کيږي لاندې څو بيلګې را اخلو

سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه کور مې د سيند په غاړه دی له تندې مرمه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی څوک چې مين شي اوبه خوند نه ورکوينه)
سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه ګُلې يوه مرغۍ مې دوه ويشتلې دينه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی جينۍ يوه ياران يې دوه نيولې دينه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمې مازديګر دی تير به شينه
پيزوان مې ستا په بريت کې ښخ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه
تر مُشادۍ لونګی د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوينه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې يوه ډله پړه ومني او يا خو د سحر لمر را وخيږي کله چې په وادونو کې سندرې ويل کيږي ويونکي ډير وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې ياد کړي کوم چې دوئ يې د ښادۍ په مراسو کې ګډون کړی لکه لاندې مُصرۍ

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د ګلاب غيږې ته ورمه
د اکبر خان خوښۍ لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه
دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به يې مور او پلار ته ورکومه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لرو پرتو کليو او باندو کې ځوانان په حجرو کې سره راټوليږي او سيباتونه او ميلې جوړه وي او د ټپو په ويلو سره د ژمي اوږدې شپې رڼې کوي. هغوی هم دا د لنډيو سيالي تر سره کوي او پړه ډله د بل وار راټوليدو مصارف په غاړه اخلي او د يو يا دوه چرگانو اولا خو د لاندي غوابنې په پخيدو سره د لنډيو سيالۍ ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډيرې کمې تر سترگو کيږي) په ځنو سيمو کې د غم په ورځ هم د وير ټپې ويل کيږي هغه داسې چې کله ځوک مړ شي نو د کورنۍ غړي يې او نور خواخوږي يې په ژړا کې د غمجنو مُصرۍ په ويلو سره د زړه بړاس وباسي لاندې مُصرۍ ته ځير شۍ

ما د اوږدې لارې شميرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه
ما د قيامت تمه لرله *** ظالم مرگي را نه جُدا په دنيا کړېنه

لنډۍ په ليکونو کې هم غټه ونډه لري دوستان 'اشنايان 'خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان يو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مُصرۍ ليږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان' خپلوان د يو بل په پيژند گلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتيا ' کار او راتگ حال بايانوي او عاشقان خپلې گيلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کليوالو او غمازانو ظلمونه او د ريبار د دوه رنگۍ ځخه سر ټکونه د لنډۍ په ژبه کې ليکي. دلته يې ځو مثالونه را اخلو

دوستانو يو تر بل ځاريږۍ *** ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شوونه
دوستانو ما ته دعا وکړۍ *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصيبونه
زما خواږو خوږو دوستانو *** له تاسو بيل يمه ژوند خواند نه راکوينه
کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مې وايه سلامونه
سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کيږدم قدمونه
په بسم الله به د اشنا کړم *** په کليمه به د يارۍ ته راضا کړمه
اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدايه ته ما گل د گلاب کړې *** چې د اشنا په غېږ کې پاڼې پاڼې شمه
وطن د زيړو گلو باغ دی *** د مسافرو په کې نه شته نصيبونه
مسافري مې کړې نه وی *** ځان مې د سيند په اوبو وړی وی مينه
روژا به تيره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله يمه
چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې ليکه ورته مې ډير ژاړلي دينه
تا ته يوه کړې ما ته بله *** رويبا د خپلې ياری دم پکې ترينه
قلمه زر زر پرې چليگه *** خط مې د يار په لورې ځي ناوخته شونه
چې خط مې در شي اور په بل کړه *** چې زما مينه پکې شنه لوخړه شينه
سلام د راغی ته را نه غلې *** په کار مې نه دي بې ديدنه سلامونه
کاغذ ه بخت کې تر ما ښه يې **** زما سلام دی ته به وکړې ديدنونه
خدايه دا پورې کلی وران کړې *** د دوه مينو يې ناغې ترلي دينه
تر مونږه ښکته پنجاب ښه دی *** په دوه مينو باندې نشته بنديزونه

همداسې د ساز او ټنگ ټکور په برخه کې مُصرۍ ځانگړی ځای او خوند لري د پښتو ژبې ډېرو سندرغاړو په خپلو کسيټونو او سي ډي گانو کې په بيلابيلو طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ويلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز سره ځنې د اتنيز ساز او ځنې بيا غمگينې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نيغ په نيغه د اوريدونکي په زړه اثر کوي په سترگو کې د اوښکو چينې تاندې کوي او د گريوان دښتې خړوبه وي.

لکه څنگه مو چې وويل ډېرو سندرغاړو ټپې ويلي دي خو د پښتو ژبې خوږ غږيې سندربول هاروون بادشاه ټپو ته نوی رنگ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله کله غم وو *** اوس مې پټې شوې کارونې پکې کرمه) په ويلو سره په لنډيو کې نوي ساه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندۍ کړه ورروسته د ټولو د مينې ور سندرغاړی رحيم شاه دا ساه پسې اوږده او ځانګې خواره کړه او په همدې کمپوز يې په اُردو کې چې (پهلې تو کبې کبې غم تا *** ابې هر پل مې تيرې ياد ستاتې هې) د يو ښکلي موزيک سره ټپې وويلې چې دا وخت ټپو خپل وزرونه تر هندوستان' ايران او تاجکستان پورې وغړول د هند نامتو سندرغاړي اُلتاف راجا هم ټپې زمزمه کړې او نورو دري او فارسي ژبو سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره......

چې پښتانه پکې اوسيږي *** زړګی مې غواړي چې پرې وشيندم ګلونه
دا اخيري مُصرۍ د دا وي *** اخير يې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په مينه «« ځدراڼ »» سويږن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ب پ ت ټ

اب کوثر جانانه راشه
د بېلتانه په سفر ځم تږی به شمه

اب و دانه مې شوه تمامه
ليلا په زړه راکړل د تورو ګوزارونه

اللّٰه دې تا په چا مین کړي
چې تن دې روغ وي زړه دې پټ کوي دردونه

اللّٰه درې ژر تیاره ماښام کړي
چې کچکول واخلم د یار در ته ودرېږمه

اباسین بیا په څپو راغی
په سر یې راوړه سپینې خولې زېړ پېزوانونه

اباسین بیا څپې څپې دی
هره شپه یې ورانوي د پګړۍ ولونه

اباسین راغی غاړې غاړې
په سر یې راوړه کشمیري د خیال شالونه

اپت وهلي کښت ته راغلم
نه یې شین توب شته نه هغه خوند راکوینه

اتې اتې زلفې دې توی شوې
د پا غوندې په دود دې سر سپین شومه

اجر و جزا د عمل حق ده
څوک چې د نېکو عمل کړي نېکي به وړینه

احمده خدای دې جنتي که
تر هندوستانه پورې تا کړي جنګونه

اختر به بیا وطن ته راشي
زړګیه تللی جانان بېرته نه راځینه

اختر پرون ؤ پرون تېر شو
دا د دامان کوترو نن سره کړه لاسونه

اختر پرون تېر شو عالمه
د بغدادو کوترو نن راغلل سیلونه

اختر په منډه منډه راغی
نه مې نتکۍ شته د نه د غاړې تاویزونه

اختر په ټوکو ټوکو راغی
نه مې اوړۍ شته نه د غاړې تاویذونه

اختر په ورځ دې سینګار کړ
څوک دې په زړه دې که ډاډه وهې ټالونه

اختر ته ډېره خوشالېږم
زما دیار وعده اختر دی رابه شینه

اختر چې تېر شي بیا به راشي
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه

اختر د واړو مبارک شه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه

اختر دې تا ته مبارک شي
چې لاس او پښې دې بې حنا اور لګوینه

اختر له تا سره ښايېږي
نور خلک خوشې د اختر هوس کوینه

اختر نژدې دی روژه لاړه
ليلا به چاته سرې منګلې ښکاروینه

اختر نژدې دی یاره راشه
مبارکي به یو وبل ته ورکوونه

اختره ستا د برکته
د جنکو په سینه زانګي زیړ ګلونه

اخر به مرم پاتې به نه شم
ته چې دا سپینه سینه ږدې په دېوالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخر به پاتې شې ميدانه
مسافر کډۍ باروي وطن له ځينه

اخر به خاورې شې بدنه
که دې هر څو پر وطنو وګرزومه

اخر به خاورې شې جانانه
ما اشنا سترګې نا اشنا ليدلې دينه

اخر به خاورې شې صورته
که دې هر څونه په زربفتو کې ساتمه

اخر به دا دنيا شي ورانه
تر خاورو لاندې به شي ښکلي بشرونه

اخر به کند کچکول راواخلم
چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه

اخر به مرم پاتې به نه شم
که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه

اخر به وران شې پېښوره
د ننګرهار نجونې ښېرا درته کوينه

اخر ته داسې درته وايم
اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه

اخرنی ځای دې لحد دی
ظالمه مه کوه په ما ډېر ستمونه

اخيري ورځ ده راته ګوره
بيا به د يو بل د ليدو ارمان کوونه

ادکې مورې څراغ بل کړه
د مومن خان په وينو سره شول بالښتونه

اذان په ځنډ کوه طالبه
زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه

ارام د زړه مې پرې و نه شو
که مې له سرو سترګو وينې تويومه

ارمان ارمان تېره ساعته
پيدا به نشې که ملنګ درپسې شمه

ارمان ارمان خپله وطنه
د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه

ارمان ارمان د دا دا کوره
د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه

ارمان ارمان دی لويه خدايه
چې همېشه مې د جانان کړای مجلسونه

ارمان به وکړې وخت به تېر وي
بيا به وطن راپسې ګورې نه به يمه

ارمان به هلته زما درشي
چې سور پالنګ درته يوازې پاتې شينه

ارمان به هلته زما درشي
چې کټ مې واخلي تورو خاورو ته مې وړينه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې څوځان په قبر وسپړي ګلونه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې د سخات پيسو ته ونيسي لاسونه

آسمانه درز وهه راولېږه
په ما قيامت دی چې په ټولو قيامت شينه

اسماني تندر شوې جانانه
په ما راپرېوتې ذرې ذرې دې کړمه

امانتې مې ګور کې کېږدئ
که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړينه

آواز يې اورم کتی نشم
په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه

اوبه د بر ګودر خوږې دي
زه د جانان لپاره کوز ګودر له ځمه

اوبه د کوز ګودر خوږې دي
ليلا د يار لپاره بر ګودر ته ځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبه دکوز گودر خوړې دي زه د مين د پاره بر گودر ته ځمه
اوبه دهر گودر خو ړې دي جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه
اور چې بليږي اخر مړ شي د مينې اور سړی تر عمره سوزوينه
اوښکي مې سيند غوندې بهيږی بيا به د سيند د غاړی نهکوم سيلونه
اول به ته ورته حيران شې که مې ښکاره کړه د زخمي زړګي داغونه
اول به کله کله غم و اوس مې دوتر شو کروندې پکې کومه
اول دې ويل چې رامين شه اوس راته وايې چې خپل کار کوه مينه
اول مې فکر درته نه و اوس مې د زړه ستنې کړې درپسې دينه
ايمان دې ښه راته معلوم دی په رواجي برېتو دې مه وهه لاسونه
بابا ته لاړې سوال دې وکړو په زړه دې زه وم که دې نور کول سوالونه
بابادې ماوژلی نه دی چې راته نيسې دزړې ولې بندونه
باباکوچيانوته مې ورکړه چې تورپېکی مې دنښتروبادوهينه
باباګلان دباغه راوړه زه يې پېيمه جوړومه امېلونه
بابامې نه درکوي ياره لاړشه باباباندې مې وکړه تاويذونه
باباولي پرکندهاردی زماجانان يې وزيارت ته تللی ونه
بابوټيکس دې ببرته واخله زه مې شيرين جانان دکن ته نه لېږمه
بابوټيکس دې ببرته واخله مامروراشناپخلاکړببرته ځينه
بابوکره زموږ وطن دی جندوله تاته سلامي راغلی يمه
باتی دتېلوپه زورسوځي ماته ديارغمونه اورشول ويې سومه
باچارخصت راکه چې ځمه چې په وطن موغنم زېړ لويې کومه
باچاهي تخت مې په کارنه دی جانان به لوکازه بې وړي ټولومه
باد د جنت پکي لګيږي د غرمې خوب د شاليلا دېرې ته وړمه
باددبهی په کې لګېږي دغرمې خوب به دليلادېرې ته وړمه
باددپغمان له لورې راغی زماديار دزلفوبوی ماته راوړينه
باددخوتن دی راالوتی ياعنبري زلفې جانان سنبالوينه
باددې پلوله مخه يوسه چې ګلابي مخ دې په سترګووويېنمه
بادسبازماقاصد شه زماشيرين اشناته يوسه سلامونه
بادسبايارمې وينښ نه کړې دسهارخوب پرهلک ډېرغالبه وينه
بادمې ديارله لورې راغی په وازه خوله به يې کوګل ته تېرومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادنن له پاسه که ښکې دی
بوی دجانان مې په دماغ ولگېدنه

باده پربادمې سلام وایه
پرهغه بادچې داشناپه لورې ځینه

باده په باد مې سلام وایه
په هغه باد چې د جانان په لورې ځینه

باده دخدای روی مې دروړې
ژرراته وایه گران زړگی څه حال لرینه

باده دیارحالونه راوړه
ظالمان شته دي ماویارته نه پرېږدینه

باده دیارله لورې راشه
ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه

باده سلام په جانان وایه
هغه سلام چې باده تا راوړی ؤنه

باران داوښکومې ورېږي
بې نیازه یارراته په زړه راکړل زخمونه

باران که اوري باک يې نشته
واورې دې نه اوري چې لارې بندوینه

بارانه ورو ورو واورېږه
دمسافرجانان مې نشته دالانونه

بارانه ورو، وروپرې ورېږه
په مسافر اشنا مې نشته دالانونه

بارانه ورو، وروپرې ورېږه
وړې، وړې جنکۍ غره ته تللي دینه

باغ ته دې تگ مناسب نه دی
گلان شرمېږی مخ په پاڼوپټوینه

باغ چې دزاغ په حواله شي
بلبل نری فریادکوي له باغه ځینه

باغ له دې تله مناسب نه دي
پخپله گل يې گل دې ستاسلام کوینه

باغچه په گلوښه ښکارېږي
لکه دپېغلې سینه ډکه په گلونه

باغچې دگلوشوې سمسورې
باغوان وختي لښتي پر باغ تړلي دینه

باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
چې په کې نشته درامبېل چامبېل گلونه

باغوانه پاڅه چې سهار دی
گلان دتندې درته خواست داوبوکړینه

باغوانه ورشه باغ سوتره که
سبادرځمه دگلاب سیل به کومه

باڼه دې مره دي ښکته گوري
لکه چې مور دې نوره کور کې بندوینه

باڼه دی ورو جگ کړه شیریني
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

بدن دریاب زړه مې گودر دی
د غم ویلی پکې رگونه تللی دینه

برستن دې واغوسته ویده شوې
په زړه دې نشته د شرین جانان غمونه

بله ډیوه شه راته کښېنه
زه دې پتنگ ستا د دیدن راغلی یمه

بنگړو دې نیمه شپه کې شرنگ کړو
زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه

بنگړي نیم ښکته کړه نیم پورته
چې په خالي مړوند دي سر ولگومه

بوتې راټول کړئ اور پرې بل کړئ
زمورِ دستور دی په رڼا خوله ورکوونه

بورا به خدای په گلو موږ کا
باغوانه ستا نیمگړی نیت مې ژړوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به پدې کلي رانشم
د کلي مینځ د لېونی ورسېدنه

بیا به د کلي په منځ نه ځم
د کلي منځ دلېونی ورسېدنه

بیا به دیار کلي ته نه ځم
په خندا لاړ شم په ژړا بېرته راځمه

بیا به دې نوم په خوله وانخلم
بېګاه دې مور له دروازې شړلی یمه

بیا به نری جامې ونکړم
باران لمده کړم اشنا ټوله ولیدمه

بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې تا پاتی شینه

بې غېر له تا مې عمر ګران دی
زه به دا ګران عمر تر کومه تېرومه

بې ننګه ننګ راباندې وکړه
سبا مې ستا په سر پانسی ته خېژوینه

بې وفا هله راته وایه
چې ته لوګی شې زه لمبه نه شم مینه

بېګا مې مړ په خوب لیدلی
سبا مې سرو شونډو پتري نیولي وونه

بېګاه په خوب کې ژړا راغله
د مینې یار مې در په در غواړې خیرونه

بېلتون په هر چا مېلمه کیږي
ماته چې راشي نو کلونه تېروینه

بېلتون د خلکو د خندا کړم
ځکه هر وخت ګرېوان شلېدلی ګرځومه

بېلتون دې قدر رامعلوم کړ
اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه

بېلتون یواځې په ما ندی
بېلتون شمال دی هره پاڼه رپوینه

بېلتون یوازې په ما ندی
د بېلتانه د لاسه ډېر فریاد کوینه

بېلتونه راشه سترې مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوینه

بېلتونه کور دې راته ښایه
د زور دې نه یم ننواتې به درځمه

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

پاچائي تخت مې په کار نه دی
جانان دې لوکړې زهبه وړې ټولومه

پاچائي تخت مې په کارنه دی
مادې دیارله ځنګه نه جداکوینه

پاس پراسمان راشه رامداره
داسمې لارې راښېزونیولې دینه

پاس پراوړودې منګی مات شه
چې دسینې په خوړ دې راشي سېلابونه

پاس پربام مه خېژه کوترې
پورته اسمان کې به شین لمرشرمنده شینه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصیب د چا یې اوبه زه درخېژومه

پاس په ګودر د پیغلو جنګ شو
د سور سالو میر منې ما تې ګډوینه

پاس په ګودر ولاړه ګله
یا به دې راوړم یا به مړ درپسې شمه

پاس په ګودر ولاړې ګله
نصیب د چا یې او به زه در خیژومه

پاس په هوا راشه جانانه
لاړې کوڅې د غمازانو ډکې دینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په هوا راشه جانانه
د گودر لاري راڼيزو نیولی دینه

پاس په اسمان کې ډزې وشوې
چاویل ملوک دی دبدری سلام ته ځینه

پاس په اسمان کې ستوري ښکاري
اشناویده دی مایې وکړل دیدنونه

پاس په اسمان کې ستوری زه وای
نجلی وېده وای مایې وکړای دیدنونه

پاس په اسمان کې گرزهارشو
جینکۍ ژاړي کشمالې ړای وهینه

پاس په اسمان کې مرحباشوه
محمدوخوت داللّٰه دیدارته ځینه

پاس په بلی کوترې راغلې
زه په پوړودیارپوښتنه ترې کومه

پاس په بنگله کې فریادخېژې
یارنځوران دي یامین ببل شوي دینه

پاس په تیرااوره بارانه
دپېښورپه برخه سېل دی رابه شینه

پاس په سینه ځای راته جوړکه
مزل وهلې ځمکه ځای نه راکوینه

پاس په کمره ولاړه گله
نصیب دچاپې اوبه زه درخېژومه

پاس په کمره ولاړې زرکې
بازمې رنځوردی له خولې وینې تویوینه

پاس په گودردپېغلوجنگ شو
دسورسالومېرمنې ماتې گډوینه

پاس په هواراشه جانانه
داکوزې لاري ببلتانه نیولې دینه

پاس د آسمان ستورو ته گوره
په تا مې دومره دي د سپینې خولې پورونه

پاس داسمان ستوروته گوره
پرتامې دومره دي دسپینې خولې پورونه

پاکه مولا که ته یې واخلې
سړی سړی نه دی په بند یې ناسته یمه

پالنگ دسرونالی دزرو
لیلادسروزروغنچه خوب په کوینه

پالنگ دیارسره ښه ښکاري
نه مې خوښېږي دابې یاره پالنگونه

پام کوه واردې خطانه شې
دگلوڅانگه دې پرسرولاړه یمه

پانسی دزلفوماته راکړه
زه ببلتانه په مرگ خوشاله کړم مینه

پاولی دیخ سینه دې تخت دی
چې درنژدې شم زړه مې یخ لاندې کوینه

پتنگ په خاص څراغ مین دی
ښایسته خولمردی ځان پرې نه کبابوینه

پتنگ خویوځل شهیدشوی
افرین ماته چې مدام سوزم مینه

پتنگه خاورې دې په سرشوې
شموته جوړشوه په ښیښوکې مقامونه

پتې په منځ دبازارراغی
شمعې مخ پټ کړویلې نه دې پېژنمه

پتې له شمعې په څنگ نه ځې
زه به دیارله غمه ولې پرځنگ ځمه

پتې له ما نه زده کړه وکړه
ځکه خپاره وزرونه شمعې له ورځینه

پتنه راشه که پرې سوځې
ستاداجل شمعه په لاس کې گرځومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټ به دزړه دردونه تېر کړم
بې درده يارته به ونه وايم حالونه

پټ به ديار له غمه ژاړم
پټې به وينې لړمانه ته تېرومه

پټ به ديار له غمه ژاړم
چې مې په درد ظالم خبر نه شي مينه

پټ د گودر په غاړه کينه
چې ياره پټ په پټ وکړو ديدنونه

پټ کرمونه درب ډېر دي
جانان ته وايه وارخطانه شې مينه

پټکی دې کوږ په وريځو کېده
زه د همزولو په کتار کې ناسته يمه

پخوا به کله کله غم وو
اوس د غمونو قافلې راسره ځينه

پر گودر څه بلا لگيږی
چې کشر ورو يې بدرگه ورسره ځينه

پر گودر گنې ونی کيږده
چې شا ليلا منگی په سوری ډکو ينه

پر گودر نښه راته کيږده
د ما زد يگر اوبو له ځم وا به يې خلمه

پردېس ځوانانو سره خوند کړي
چې جنکۍ په سفر ځي ارمان راځينه

پرگودر سپينه سينه اوړی
په لاره تير يدم ودی ويشتمه

پرگودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دی تورو اوبو اورواخيسته مينه

پرهر پرهر په توره راشې
چې پرهرونه دې گنډم خوله درکومه

پرېږده چې خړ سېلاب مې يوسي
په لامبوزن اشنا مې ډېره نازيدمه

پرېږده چې سپي مې غوښې وخوري
بې وفا ياره در په در دې لټومه

پرېږده چې سرو وينو کې رنگ شمه
د نيمې شپې له ديدن نه کراريدمه

پلار يې د بر کلي ملک دی
لور يې د کوز کلي منگي راډکوينه

پلاريې دبر کلی ملک دی
لور يې د کوز کلی منگی راډکو ينه

په ا خرت به لالی غواړم
په دې دنيا يې ظالمان نه راکوينه

په اخرت کې به ناري کړم
چې ناداني وه په گناه نه پوهېدمه

په اوښکو لوند گرېوان مې گوره
ستا له پېغوره مو رپه کور بند کړی يمه

په باغ کې سرې غوټۍ ته وايه
چې تاته تور کشمالي ډېر سلام کوينه

په بام ولاړه يمه زنگېږم
د خوبه نه يم د يار غم غلطومه

په بل وطن کې پيدا نشوې
د نارنج گله ننگرهار ته به درځمه

په بنگو چرسو مې کار نشته
چې د جانان په کوڅه تېر شم نشه شمه

په پتاسو دې اموخته کړم
اوس د جوارو ډوډۍ خوند نه راکوينه

په تصور مې ځان پاچا کړ
چې سر مې جگ کړلو گدا د دونيا ومه

په تن مې تور چينجي لگيا شول
زړه تربنه ساتم پکې ستا مينه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تناره مه ورغوړېږه
د وربل څوکې به دې اور وسوزینه

په تور لحد کې به ناري کړم
زه د دنیا نه ارمانجن راغلي یمه

په تورو ټوک ټوک شي مړ مشې
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

په تورو سترګو یې شهید کړم
توري جنډې راباندې ودروئ مینه

په تُهمت مه شرمېږه یاره
په ښو ځوانانو پسې تل وي تُهمتونه

په جدایی دې خفه نه یم
خفه پدې یم چې رقیب دې خپلوینه

په جهان دوه څیزه مزه کا
یا سپینه خوله یا د بوړې توپک غړونه

په څه خفه په څه جدا شوې
اوس راته وایه چې توبه ترې اوباسمه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې به درنه ولې بېلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې درځني کله بیلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د سترګو لاندې به زاری درته کومه

په خولې توبې توبې اوباسم
په تا مین زړګی توبې نه قبلوینه

په دا یوه خبر خوشحال یم
چې خان غریب به ټول یوې خاورې ته ځینه

په داسې خلکودې بدل کړم
چې دعزت سرمایه بالکل نه لرینه

په دیواله مې سر اوچت کړو
جنی لګیا ده ځانله سترګې توروینه

په زړه به لویه تیګه کېږدم
جانانه تانه به یې ورو ورو صبرومه

په زړه دې ډېر داغونه راکړل
ستا دجفا کیسې به چا چا ته کومه

په زړه مې غر دګیلو پروت دی
هله به یې وایم زه دې سر په زنګون ږدمه

په زنکدن دې ژبه بند شه
ماته دې ټول عمر دروغ ویلي دینه

په زنکدن کې مې رانغلې
د جنازې لاندې مې مه څه مخ تورنه

په زنکدن مې راحاضر شه
بیا تر قیامته پورې نشته دیدنونه

په زنکدن مې راحاضر شه
چې په سلګو کې سترګې تاته واړومه

په زیارتونو به جوړ نه شم
ما به د سپینې خولې ازاد اخیستی وینه

په ژړا هغه خلک ژاړې
چې د محفل یاران یې تورې خاورې شینه

په سپینه ږیره راپسې شوې
رب خو دې مړ کړه د لمسی په ځای دې یمه

په سر دې کوم غماز ولاړ دی
چې دې زما غریب یاری ته نه پرېږدینه

په سور سالو کې ګناه نشته
ګناه نجلی کې ده چې ړنګه بنګه ځینه

په صبر صبر پوره نشوه
سبا مې نیت دې بې صبری ته ملا تړمه

په صورت روغ درته ښکارېږم
لکه غنم د زړه په سر چاودلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غېږو سترګو دې مين شوم
ځکه مې غېږې غېږې اوښکې په مخ ځينه

په غم کې ستانه کمه نه يم
لېونۍ نه يم چې به کلي خبرومه

په کټ کې سمه شه ځای راکړه
لکه لړم په دېوالو رااوښتی يمه

په کشمالو کې مې حلال کړئ
چې جنازه مې ښاپيري اوچتوينه

په کوځه تېر شوم ګناهګار شوم
شړنګار يې خيرې زولنې راته راوړينه

په کوژدن شوې مئين مه شې
ته به ولاړ يې دا به بل ته ودوينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دې سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر څه ټکه لو يدلی
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وېل دا سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده

په لاره تلې کېږه وږه شوې
د ډېره خاله دې زېړ ګل وشرماونه

په لاره تلې مخ دې راستون کړو
د ظالم لورې په ګولی دې وويشتمه

په لښتې ټوپ کړه بيا راټوپ کړه
چې د اوربل روپۍ دې ګډې ودې کړمه

په لوی ګودر دی څنۍ پرې ولی
په نری بادی يې وچوی مين دی کړمه

په ما دې ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دا دا خبر دی زړه دې چوينه

په ما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

په ما دې کړې څه بلا ده
چې دې د در خاورې په جېب کې ګرځومه

په مخ دې شړک د زلفو راکړو
ځکه مې اوښکې د ملالو سترګو ځينه

په مرک به دواړه سره مړه شو
ارمان مې دا دی چې به وړاندې وروسته شونه

په مرګ به مړ راپسې نشې
دا لباسي اوښکې د هر چا په مخ ځينه

په مرګ به مرم پاتې به نشم
ګور ته به يوسم ستا رټلي ځوابونه

په مرګ دې نه مرې جانان خوږ دی
په رنځ دې پرېوزې چې پوښتنې له ی ورځمه

په مسافرو مې زړه نه سوو
اوس مې پرې سيزې چې مې يار مسافر شونه

په ناعلاجه مرض پروت يم
په اشنا دوه قدمه ګران دې نه راځينه

په نيمه شپه دې ببرې راوړې
ببرې دې نه خورم ما توتان خوږلي دينه

په نيمه شپه راشه جانانه
د زړه تمبې مې نيمکښو پرې ايښې دينه

په وينو سور لکه ګلاب شه
پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدينه

په يار مې ترخې زرغونې شوې
زه يې د ديدن په تمه يم چې رابه شينه

په يارانه دې پويه نه شم
په جدايۍ دې لکه مالګه اوبه شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیزوان په کورمه کې جوړیږي
د پېښور زرګره مات دې زه لاسونه

پېزوان مې ستا برېتو کې بند شو
تر دروازې پورې جوړه درسره تلمه

پېزوانه ستا نه ګیله من یم
د لیلا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دینه

پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
سبا اختر دی په سرو شونډو به دې وړمه

پېغلتوب نیمه پاچاهي وي
ورک ناویتوب شه چې دوه نیمې ورځې وینه

پیغله ګودر ته روانیږی
زړه یې منجله کړو پری منګی راوړی مینه

تا به په سرو وینو کې پرېدي
ما ژړوي د معشوقو دغه ظلمونه

تا چې په مخ خپېړه راکړه
د دلاسې سرې مې نشته وبه مرمه

تاسی دی بر ګودر ته ګوری
د بیغلو جنګدی منګو ټی ګذاره وینه

تپه تیاره ده نه دې وینم
بنګړو ته شرنګ ورکړه چې ودې پېژمه

تر هدیرې راسره لاړ شه
د جنازې بازو مې پرې نه دې مینه

تردې پورې ټوپک دې ځار شم
په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه

تکل به کله د راتلو کړې
زه دې د لارې څوکیداره ناسته یمه

تنور چې تود شي اخیر سوړ شي
زړه چې مئین شي همیشه لمبې وهینه

تورو ته سپین خلک پیدا دي
ځکه د سترګو تور د سترګو مینځ کې دینه

توره به نه کړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه

ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
زه بې وفا نه یم چې تابه هېرومه

ته چې په ما پورې خندا کړې
خدای دې مئین کړه چې زما د خندا شینه

ته چې زما د یارۍ نه وې
زما ویده زړګی دې ولې ویښونه

ته چې زما قبر ته راشي
زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه

ته د کوهاټ په غاښي راشه
زه دره وال ټوپک په غاړه ګرځومه

ته د ګودر غاړی ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی دینه

ته ماز دیګر ګودر ته راشه
په ګودر کیږی په اسانه دیدنونه

ته ماز دیګر ګودر ته راشه
زه به منګی په لپو ورو ورو ډکو مه

ټبر دې ټول راباندې ګران دی
زه ستا لپاره د وړو سلام کوومه

ټکرې د خان پسې راکاږې
خاونده خدایه مېلمنه به د چا وینه

ټګي دې وکړه ټکه یاره
ستا دې ټګي زما دې صبر په خدای وینه

ټنګه وعده راسره وکړه
د جنکو په وعده نه شته اتبارونه

ټوپک ویشلی به خدای جوړ کړي
سترګو ویشتلی به رنځیږې مړ به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوټې ، ټوټې په تورو راشې
د بې ننګۍ آواز دې رامشه مینه

ټوټې ټوټې دربانډې زه شوم
په بخملي سینه دې نور کوي خوبونه

ټوټې ټوټې زړه به راټول کړم
بیا به په نوم د یارانې سړی رټمه

ټول مې د زړه په سر راټول شوې
میرات شې غمه په خندا دې تېرومه

ټیکرۍ د ځان پسې راکاږې
خاونده خدایه مېلمنه به د چا وینه

ج چ څ ځ خ

جانان په هیڅ نه رضا کیږي
د دروغجن ملا دې ورک شي تعویذونه

جانان زما زه د جانان یم
که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه

جانان زما سره پښتو کړي
چې سترګې توري کړي لکۍ ورته پرېږدینه

جانان مې ستوری د اسمان دی
نه ورختی شم نه مې زړه صبر کوینه

جانان مې لاړو اسماني شو
اسمان چې ځمکې ته راځي قیامت به وینه

جانانه تور څادر په سر کړه
ځان مرور کړه چې جرګه درولیږمه

جانانه ته خو داسې نه وي
د چا خبرې دې ضرور منلي دینه

جانانه ته خوداسې نه وې
ښایي جواري دې دبل چاخوړلي دینه

جانانه خپل وطن ته راشه
پردی وطن د مېړو قدر کموینه

جانانه خپل وطن ته راشه
په دالانونو کې دې لګي خړ بادونه

جانانه خپل وطن ته راشه
غمازان ستا په جدایۍ اختر کوینه

جانانه خپل وطن ته راشه
که خلک ډېر دي پرې اباد دي خپل کورونه

جانانه دومره په ما ګران یې
چې ته روان یې زه دې شمارم قدمونه

جانانه دومره را سره واي
لکه بر یښنا چې د با رانه سره وینه

جانانه راشه چې پخلا شو
زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوینه

جانانه راشه چې پخلا شو
عمر د ژمې مازدیګر دی تېر به شینه

جانانه راشه دا دی وخت دی
پلار مې د سر سودا د بل سره کوینه

جانانه راشه که دیدن کړي
د زنکدن خولې په ما راغلي دینه

جانانه راشه که راتلی شې
ښکلی بشر مې په کفن کې پټوینه

جانانه زېری مې دربانډې
زمونږه کډه ستاسې کلي ته درځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د ګودر غاړې له درځمه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه په زړه شپاله کې ببرې ټولومه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه د کابله په ټکس راغلی یمه

جانانه غلی غلی ګورې
یا دې څه ورک دي یا دې زه لیدلې یمه

جانانه غم دې دومره خوږ دی
چې د دنیا خواږه یې خاورې ایرې کړېنه

جانانه فکر پکې وکړه
مینه سور اور دی وارخطا نشې مینه

جانانه ولې لېونی شوې
په لاره ځې په تیګو ولې زیارتونه

جانانه ویښ یې که ویده یې
ستا په کوڅه مې لاس ترلی تېروینه

جدایي راغله لارې دوه شوې
مرګ مې قبول دی جدایي نه قبلومه

جنۍ د پلاره دی ویر یېږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

ځان په ازغوباندې سوری کړه
که چېرې غوارې دیارغېږه کې خوبونه

ځان د وطن په شمع سیزه
چې پتنګان دې د زیارت طواف کوینه

ځان دې زما په دیدن موړ کړه
بیا به مخ په سپین کفن کې پټوینه

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړو
لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وینه

ځای د داغلو په کې نشته
جانانه څله داغوې داغلي زړونه

چا یې پلو لیدلی نه و
اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه

چرګه مرۍ کې ناسور شه
زه د لیلا غېږې ته اوس راغلی یمه

چنار به ولې سر لوړ نه کا
چې جنکۍ ورلاندې سترګې توروینه

چې په ژوندون مې په کار نشوۍ
که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه

چې په ښایست مې خفه کیږې
نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه

چې په مرض مې نه پوهېږې
طبیبه مه ګوه زما د لاس رګونه

چې پېغله لور یې په کاله وي
پس د ماښامه دې پنځوزی ګرځوینه

چې پېغله لور یې په کاله وي
د هغه کور سابه جواری مزه کوینه

چې تاته ګورم ژړا راشي
چې ځانته ګورم په ما لا ډیر دي غمونه

چې تورو خاورو ته مي سپاري
په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه

چې توره نکړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلې دینه

چې جنازه مي روانیږي
پاس په کفن باندې مې وشینده ګلونه

چې چېرته ته وای هلته زه وای
نصیب تقدیر مې له تا لرې ګرځوینه

چې څوك له خپله ځانه درونډوي
ټولې دنیاته ددراندۀ ګومان کوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خط مې وايي ورته ژاړه
ماچې ليکه ورته مې ډېرژړلي دينه

چې خويندې کښېني ورونه ستايي
چې ورونه کښېني خويندې بل ته ورکوينه

چې د ديدن نصيب يې نه وي
په يوه کوځه کې سره وړاندې وروسته شينه

چې راپسې نشي قرانه
زه د جانان لپاره لاس درباندې ږدمه

چې ژوندون وي جانان به راشي
چې ژوندون نه وي بيابه نه وي ديدنونه

چې سا مې اوځي رانږدې شه
په دواړو سترګو راته کيده سره لاسونه

چې سترګې تورې کړم شرميږم
چې شونډې سرې کړم غمازان مې نه پرېږدينه

چې سر زما وي ښکل ستا وي
د هغه وخت په انتظار يم رابه شينه

چې سر زما وي ښکل ستا وي
مزه به دا وي چې ويده د عمر شمه

چې سړی هر څومره پښتون شي
زړه چې مئين شي پښتو ټوله ترېنه ځينه

چې سور پرتوګ دې وکړو
نور يې زمونږ دکلي منع کړه چې مرمه

چې عاشقي يې کړې نه وي
د پادې خر دی سبا ځي بېګا راځينه

چې عاشقي يې کړې نه وي
هغه به ښنګه د ايمان دعوه کوينه

چې فکر بند په زولنو کړم
چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځينه

چې کله کله راپه ياد شي
دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه

چې کلي واله مې ګنلې
ځکه مې سوال د سپينې خولې درته کاونه

چې ماز د يګر شی زړه مې ښه شي
په ګودر حوړ شی د منګيو کتارونه

چې مازد يګر شی عاشقان ژاړي
چته له خياله منګی وړی په ګودرونه

چې مې په جېب کې دولت ډېر و
خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم

چې مې د تورو سترګو وار و
د چا به کار و چابه هسې غږ کوونه

چې وعده وکړې پوره يې نکړي
ژبه يې پرې کړې چې وعدې پرې نه کوينه

چې وي پښتون اوپښتونکړي
داسې کسانوته به ګورې کړنګونه

چې هديره باندې تيرېږې
زما مزار ته مخ راواړوه مينه

چې يوړم يوړم اوبو يوړم
چې بې ګودره ګډ يدم اوبو به وړمه

چېرته عاشق سړی ولاړ دی
ساړه ساړه اسويلي کړي باد يې راوړينه

ښانګه به نن سبا کې ګل شي
ما يې په سر کې سرې غوټۍ ليدلي دينه

ښنګ ته مې مه راځه جانانه
سبا به بوی د لونګين درڅخه ځينه

ښنګه په سپينه جامه ګرځې
رب دې مئين کړه چې خيرن دې ووينمه

ښنګه د ورايه په خندا شوې
لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنګه نرۍ يې لکه لښته
مور دې ړنده شه چې په تا اوبه راوړينه

څوک په رضا له ملکه نه ځي
يا ډېر غريب شي يا د يار له غمه ځينه

څوک چې په چا باندې مين شي
هغه غمجن شي د هر چا د خندا شينه

څوک چې په شنو سترګو مين شي
پس د ماښامه دې پنځېزی ګرځوينه

څوک چې د ښکلو وفا غواړي
ماته کيسه د صنوبر راياده شينه

څوک چې د يار په غېږ کې پروت وي
په نورو خلکو د ړندو ګومان کوينه

څوک مې د حاله خبر نه دی
لکه چنار مې په ډډ اور ولګېدنه

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بيا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

خال به د يار له وينو کيدم
چې په شين باغ کې ګل ګلاب وشرموينه

خال يې په غونډه زنه کېده
بيا ما ورپرېده چې پرې ځه نخرې کومه

خاورې د يار د کوځې راوړئ
پاس په کفن کې (لا اله) راته ليکينه

خاونده بيا دې پسرلی کړو
جونه شفتل کړي وړکي سيل ته تللي دينه

خاونده بيادی مازد يګر کړ
په ګودر جوړشو دمنګيو کتارونه

خاونده ټوله مې ترې ځار کړې
زما په سر يې غرغرې منلي دينه

خاونده څه چارې راوشوې
نه مې يار يار شو نه يې خلاص د غمه شومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې نور دې ګل کړل زه غوټۍ ورژېدمه

خاونده دا به ستا رضاوي
چې دځوانۍ عمر په غم کې تيرومه

خاونده دا ګناه مې معاف کړې
بيا به د خوړ په غاړه نه کرم ګلونه

خاونده سل ځله ژوندراکړې
چې دجانان په مينه سل ځله مړشمه

خاونده کوم يو پکې خوښ کړم
مرګ او بېلتون راته جوړه راغلي دينه

خاونده ما خو داسې نه وېل
چې مساپر شم څوک دې خير نه راکوينه

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جنګۍ مې شوکوي سر کې مې ږدينه

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنګي مې شوکوی سرکې مې ږد ينه

خاونده مرګ په ځوانۍ ورکړې
چې جنازه يې د ارمانه سره وړينه

خاونده مرګ په ځوانۍ ورکړې
چې کلی کور يې د ځوانۍ ارمان کوينه

خبر مې کله کله اخله
د لېونتوب آواز مې نن سبا درځينه

خپلو جامو سره مې خښ کړئ
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

خدايه د مور يې ورته پام کړې
چې په لنډۍ زنه يې ووهي خالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه دا مور یې لېونۍ کړې
مئین پرې زه یم اوس یې بل ته ورکوینه

خدایه کوچیان په کوچ روان کړې
چې دا ښایسته بدرنګې ګډې وډې شینه

خدایه ګورګورې تورې مه کړې
جنکۍ سرې شونډې ورځې تورې راوړینه

خدایه مئین څوک په چا مه کړې
چې وس یې نه رسي په مخ یې اوښکې ځینه

خدایه نرۍ نرۍ باران کړې
چې د لیلا ګډې ترلې پاتې شینه

خدای به دې بیا راته محتاج کړي
زومبک زومبک څنې مې بیا راغلي دینه

خدای به دې زلفې په لاس راکړي
ماته د کلي ماشومان دوعا کوینه

خدای به مو بیا سره یو ځای کړي
دسمال راواخله اوښکې پاکې کړه مینه

خدای په ورې جلکۍ مئین کړم
د کوټنو ګټې په ما راچلوینه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
بیا مې توبه ده ښېرې نه درته کومه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
خلک به وایي چې سپېره دی یار یې مرینه

خدای دې په تنګه کوڅه راکړه
چې د سینې روپۍ دې ګډې وډې کړمه

خدای دې په داسې ځای کې راکړه
چې ته نارې کړې زه دې غېږ کې ټینګومه

خدای دې په سر منګې ټوټې کړه
چې په اوږدو زلفو دې راشي سېلابونه

خدای دې په واورو کې ایسار کړه
چې د تودې غېږې مې درشي ارمانونه

خدای دې د پوزې پېزوان مات کړه
چې د زرګر په دوکان دواړه یو ځای شونه

خدای دې د خولې لاړې دارو کړه
زه درتلی نشم بس دوعا درته کوومه

خدای دې زما کړه غونډې منډې
په سر به پنډې چلوم تابه ساتمه

خط مې لیکو قلم مې مات شو
د جانان نوم رانه نیمګړی پاتې شونه

خلک به وایي چې وره ده
ورې زما په زړه چرې منډلې دینه

خلک تپوس له د رنځور ځي
زه چې رنځور شم د جانان تپوس ورمه

خلک چارګل خونړی بولي
ما د نتکۍ په ډنډر ډېر وژلي دینه

خلک دې وایي تُهمتونه
زه د لیلا په غېږ کې چا لیدلی یمه

خلک زیارت له پتاسې وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپۍ ورمه

خلک شراب وڅښي نشه شي
ما د لیلا د لاس اوبه نشه کوینه

خلک قیامت ته خفه کېږي
زه خوشالېږم چې جانان به ووینمه

خلک له غمه امان غواړي
زه د جانان په غم کې ډوب خوشاله یمه

خلک مې ټول تپوس له راغله
هغه رانغلو چې یې پروت له غمه یمه

خلکو زړې یارۍ تازه کړې
زما په نوې یارۍ اور ولګېدنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکه گودرگوري گډېږي
زه بې گودره گډيدمه لا هو شومه

خمارو سترگو ته دې وايه
چې مې ماشوم زړگی نور نه ازاروينه شي

خندا کوې ياري دې نشته
تشه خندا د لباسې جنکو وينه

خود به يې زه د در ملنگ يم
چې سپينه خوله راته خيرات کې راکوينه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامردې تا پکې گني کرلي دينه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامرې ټوله راپشا شه چې دې وړمه

خولگۍ مې خوره څو يې خوړای شې
شکره نه ده چې په تول به کمه شينه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه يم چې ځاري درته کومه

خوله به تر شونډېو لاندې درکړم
په تورو غاښو مې لونگ کرلي دينه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگۍ مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

خوله د ډېوې رڼا کې راکړه
په توره شپه کې دې زلفان خولي له راځينه

خوله د ملا د لور خوږه وي
د شکرانې چرگان يې ټول خوړلي وينه

خوله دې د تريو انار دانه ده
د رنځورانو قافلې درپسې ځينه

خوله دې د سپينو زرو جام دی
زما پرې پام دی چې موزي پرې اوبه څښينه

خوله مې غوښته ژبه يې راکړه
خدايه سخي نجلی ته ورکړې جنتونه

خولې ته مې سوړ اوسېلی راغی
زړگيه بيا به دې جانان ياد شوی وينه

د ډ

د اباسين څپې دې يوسه
چې مور دې شگې لټوي پلار دې خوړونه

د اسرې منگولې نرۍ غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوينه

د اواړه ستا د زړه لپاره
چې د همزولو نه جدا گودر له ځمه

د اوبو غړپ کولی نشم
په زړه مې ستا د مينې ليک دی وران به شينه

د بې وفا جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دينه

د بې وفا نامه دې راکړه
تا څه ليدلي دي زما په زړه داغونه

د تور لحد نه مې زړه بد دی
ځوانان ايسار کړي پالنگ تش کور ته ليږينه

د تورو زلفو په ځنگل کې
يار په منگول کې گرځوم چې ورک به شينه

د تورو سترگو ديدن راکړه
راباندې جوړ کړه بيا د خاورو امبارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپو وار راسره کېده
ماته بې واره ټپې خوند نه راکوینه

د ټپې وار دربانديې راغی
شفتل خورکه رنګ دې زېړ وتښتېدینه

د ټولو بدو به توبه کړم
جانانه ستا دمینې نه توبه کومه

د جانان ژبې ته حیران یم
څومره خوږې پستې خبرې پرې کوینه

د جانان غم زما سایه ده
چې چېرته ځم زما نه مخکې وروسته ځینه

د جانان مرګ راته اسان دی
چې دی ولاړ وي زه به بل ته وخاندمه

د جلا لا ګودره وران شي
په جنکودې سا لنډۍ ولګاو نه

د جنازې بازو مې نیسه
چېرته به ما په راستی خوله درکړې وینه

د جنکو کاپرې سترګې
لوګی بهانه کړې ژړا یار پسې کوینه

د جنی څانګې وانګې ونه
ربه زمونږ په کور یې راولې خاښونه

د چا به شنې سترګې خوښېږي
څوک به په تورو سترګو ځان قربانوینه

د خپل وطنه به دې ورک کړم
ما په ملالو سترګو ډېر ورک کړي دینه

د خولې مې تورې وینې لاړې
زه د هجران ښامار په زړه خوړلی یمه

د ډاره غږ کولی نشمه
د سوال یاري ده اوس به ګډه وډه شینه

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه

د ریبارانو ځای جنت دی
خدایه زما ریبار له ورکړې دوزخونه

د ریبارانو ځای دوزخ دی
خدایه زما ریبار له ورکړې جنتونه

د زړګي سره ناچاري ده
مین په تا یم ناز د ډیرو خلکو وړمه

د زړه دپاسه مې امبار شه
د جانان غمه د عمرونو ځای دې یمه

د زلزلې پشانتې راغلی
زه دې محفل کې د خبرو وویستمه

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه ګودرونه

د سپینې خولې قیمت دې وایه
که سر پرې درکړم باقي دار به څومره شمه

د سپینې خولې یاران دې نور دي
شفتلو پنډو ته دې زه نیولی یمه

د سترګو جنګ دی ورته ټینګ شه
کاږه واږه بانه په زړه ویشتل کوینه

د سور سالو مېرمن ته وایه
نور دې د ژوبلو زړګو نه اخلې ازارونه

د طالبانو دا عادت دی
د وظیفې سره مې ګوتې تاووینه

د غرغرې میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خېږوینه

د غرور جام به دې نسکور شي
په عاشقانو باندې مه کوه ظلمونه

د فکر ټال دې راته جوړ کړو
ته رانه لاړې زه یوازې زنګېدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبرجن جانان د لاسه
د کشمالو منجیله وکړه
د کوه قاف غر ته ختل دي
د ګلاب مینځ کې ګل وچیږي
د ګودر غاړه ورته نیسه
د لرې مرم د نږدې سوزم
د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
د ماز د یګر ګودره وران شی
د مازد یګر ګودر ته راشه
د مازد یګر ګودر له راشه
د مازد یګر ګودر له مه ځه
د مرګي هسې نوم بدنام دی
د مړوند خوب چې چا لیدلی
د مساپر یار زنکدن دی
د مسافرو ډلې راغلې
د ملکنډ د سر توتي وای
د ملنګانو سره مل وای
د ملنګی کچکوله مات شې
د منکو ټو کتار یې جوړ کړو
د منګوټو کتار یې جوړ کړو
د ناز کتو دې اثري کړم
د ناستې ځای دې راته ښایه
د نیمې شپې راتګ دې ورک شه
د نیمې شپې سندرې خوند کا
د وطن تیګې مې خوراک وای
د وفا تمه ترېنه مکړه
د یار یوه شوه زما بله
د یدن دی سین کړه را لا هو کړه
دا اوسني زلمي د څه دي

د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دینه
چې خو شبوی دی د منګی د بیخه ځینه
څوک چې یاري د بې وفا سره کوینه
چېرته عاشق سرې به لاس وروړی وینه
د نجلۍ خوی د مرغاوۍ دی رابه شینه
افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه
لکه سیسۍ چې په کمر ولاړه وینه
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
ما په منګی کې پراټي راوړی د ینه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
پیغلی ابو پر ځای و ینې دکو ینه
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه
د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوینه
مخ یې وطن ته کړئ چې سا یې وخیږینه
زما د یار ډله وروستی ده رابه شینه
په اور ستي وای تهمتی نه وای مینه
ګډ په ځنګل وای چې مې نه لیدای غمونه
چې در په در دې ګرځوم تش دې راوړمه
لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه
لنډی بازار یې په ګودر ولګاونه
د کړس خندا دې لېونی د دنیا کړمه
چې زه په هغه ځای کې وکرم ګلونه
زه په توده برېستن کې نېغه کیناستمه
څوک به مین وي څوک به ورک له ملکه وینه
نه وای خوراک مې په پردي وطن ګلونه
بې وفایي خو د هر ښکلي عادت وینه
نصیبه داسې سوال مې کله کړې ونه
زه په غاړه دګودر ولاړه یمه
د جنکو پسې د پیازو غوټه وړینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به د پاک الله رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

دا به له ما نه پوره نشي
چې هر ساعت دې په جرګو پخلا کومه

دا په ځير ځير چې درته ګورم
ما درکې نښې د يارۍ ليدلې دينه

دا خو انصاف نه دی جانانه
چې دې مين کړم اوس مې نه کړې تپوسونه

دا خو د استا د يارۍ ټس دی
چې په زېړې مازديګر کډې بارومه

دا خو مې زړه دی چې لا ټينګ دی
دومره غمونه دريابونه وچوينه

دا دا مې نه درکوي تاله
راشه زما په دا دا وکړه تعويذونه

دا ستا به هېر وم که په ياد وم
زه چې قدم په قدم ږدم تا يادومه

دا ستا په سترګو کې پيريان دي
چې په تا راشي غوټې ماله راکوينه

دا ستا په مينه مې سوګند دی
ما دې خدای نه لري چې تا به هيرومه

دا ستا د دوه ورځو خندا وه
زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه

دا سر ترلې مور دې مړه شه
چې پيشو ميو کړې دا به نېغه ناسته وينه

دا سر ترلې مور دې مړه شه
د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتينه

دا سرې منګولې نرۍ غاړه
ګودر ته لاړه برګ منګی ترخکې وړينه

دا لېونی لېونی ګرځه
په چم کې ګرځه چې ډاوه دربانديې يمه

دا ما پخپله په ځان کړي
که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې يمه

دا مخامخ دېواله پرېوزې
تانه پناه دې تورې سترګې شنه خالونه

دا نازولې لور د چا ده
چې هر سبا توروي سترګې ږدي خالونه

داده ګودر غاړه راواخله
لکه زخمی هيلۍ په ډبکې ناسته يمه

داسرې منګولې نرۍ غاړه
لکه کو تره په مکيز ګودر ته ځينه

دځان عزت که چېرې غواړې
مدام کوه دنوروخلکوعزتونه

ددې ګودر غاړې ته ګوره
نرۍ لوګۍ دی پېغلې زړونه وريتوينه

ددې نه لا وړوکی ښه وم
د جنکو سره به يو ځای ګرځېدمه

دريغه چې زه ديارکفن وای
چې په لحدکې ترې چاپېره وای مينه

دګودر خواکې وني کيږده
چې شا ليلا منګۍ په سيورۍ ډکو ينه

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکۍ ولاړې دينه

دګودر غاړه به ښا يسته کړې
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

دګودر غاړه پرې ښايسته ده
ښا نګه دی خدای شامدام روغه لر ينه

دګودر غاړه دې اغزې کړه
په سترګو ړوند شی بخملی پښې لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه

دگودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه

دگودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه

دگودر غاړه یې ناغه کړه
زلمو په غاړه کړه دصبر تاویزونه

دگودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

دگودر هر بو ټی داروده
چې لګیدلی پری د پیغلو پلونه

دگودر هر بوټی تازه دی
هرمازد یګر پری جو نې سترګي لګو ینه

دگودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لګو ینه

دګودر هر مازد یګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه

دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه

دمینې دغه نښانې دي
دیوۀ زړګي نه بل ته لاره تللي وینه

دونیا د یار له سره ځار کړه
دونیا به تل وي یاران کله کله وینه

دې پورې کلي کې مین شوم
ملک یې څوک دی ننواتې ورلیږمه

ډولۍ یې ودروه غمازه
چې اخیري دیدن یې وکړم بیا دې ځینه

ډیوه رڼا کړه خوله مې واخله
سبا به وایې چې ما خوب لیدلی ونه

ډیوې مې بلې په مزار کړه
چیرته وختونو کې د مینې یار دې ومه

ر ز ژ

را پسې مه غېپیږه سپیه
ستا د مېرمنې په سلا راغلی یمه

راځه چې دواړه ټال کې کېنو
ټال به بهانه کړو سینې مینځ به جنګوونه

راځه چې دواړه سره یو شو
زما ستا څوک دي چې مونږ پخلا کوینه

راځه چې دواړه وطن پریږدو
وروستۍ خبرې به سپین ږیري جوړوینه

راشه اینه دسمال دې واخله
نه دي یاري کړم نه دې نښې ګرځومه

راشه په زړه مې ګوتې کېده
چې عاشقي مې درمعلومه شي مینه

راشه په زړه مې ګوتې کېده
یاره په تا دي که په ما دي ډېر غمونه

راشه په سترګو کې مې خوب شه
زه شوګیرو د بېلتانه وهلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه زما په څنګ کې کېنه
چې درته ووايم د سوي زړه حالونه

راشه زما په څنګ کې کېنه
که تمباکو غواړې خولګۍ به درکومه

راشه زما په څنګ کې کېنه
که ته شرميږې لاس به زه درواچومه

راکړی ګل دې ببېرته واخله
زه د هجران په سفر ځم مړاوی به شينه

رامعلومېږې يار مې بايلود
د بېلتانه په جوارګرو واوښتمه

رب دې په مخ ږېره ښکاره کړه
چې د غرور کنډول دې دړې وړې شينه

رب دې زما کړه خپله ياره
ما ستا په سر باندې اخيستي تُهمتونه

رنګ به مې ولې نه توريږي
ما يې د غېږې لونګين خوړلي دينه

رنګ به مې ولې نه ژيړيږي
په ما يې کړي د زعفرانو تاويزونه

رنګ به مې ولې نه ژړيږي
چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوينه

رنګ مې په تاپسې ژيړيږي
کم عقله مور مې د زېړي دارو کوينه

ريبار مې ډېر ګړندی راغی
چې مرور اشنا به څه ويلي وينه

ريباره خدای دې سزا درکړي
لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه

ريباره ښه سوچ پکې وکړه
جانان ښايسته دی که خدای زه لېونی کړمه

زړګيه صبر شه مه ژاړه
تل به اشنا په سفر نه وي رابه شينه

زړګي ته ډيرې پلمې اوکړم
ديارسرې شونډې په پلمونه هيروينه

زړګيه پام چې مئين نه شې
اوس معشوقې په زړه داغونه لګوينه

زړګيه ځان ورته تکړه کړه
اشنادسپين مخ نه نقاب پورته کوينه

زړګيه خدای خبرکه روغ شې
د کړو وريځوپه خنجرخورې ګوزارونه

زړګيه دا دې زما حال کړ
د يار کوڅه کې د ديدن غواړم خيرونه

زړګيه صبر دې په خدای شه
په هغه ګل چې نازيدې د بل چا شونه

زړګيه صبر دې په خدای شه
جانان په غېو خلکو ځان حسابوينه

زړګيه صبر شوې که نه شوې
که صبر نه يې له ګړنګ دې غور ځومه

زړګيه صبر شه مه ژاړه
څوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وينه

زړګيه صبرشه مه ژاړه
ستاپه ژړااشنادنازخنداکوينه

زړګيه مه يې رانه غواړه
د جانان کلي نه پرون را غلی يمه

زړګيه مينه پکې نشته
نن واړه ښکلي د لباس خندا کوينه

زړګيه هلته پاتې کيږې
چې په سيخونو دې ټومبې په اور دې ږدينه

زړګی زماروغ ليونی شو
اوس رانه غواړې دپردۍ څنګل خوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړگی مې تاسره بندي دی
د خدای لپاره بندي ښه ساته مينه

زړگی مې ټول پرهرپرهردی
دياردزلفوپه تاروبه يې گنډمه

زړگی مې نشته چيرته ورک دی
زيری به ورکړم که جانان موندلی وينه

زړه په مثال دسوداگردی
چې چېرته خوښ شي هلته واړوي بارونه

زړه خو مې يو و چې تا يوړو
کدو خو نه دی چې به ونيسي گلونه

زړه مې په توپو نه نړيږي
ستا په وړو خبرو دړې وړې شينه

زړه مې په تورو غرو مين دی
د تورو غرو مزل کوم ژړا راځينه

زړه مې په شنو سترگو مين شو
د شنو جنډو زيارت ته ځم چې رضا شينه

زړه مې د خولې په وينا نه دی
که نصيحت ورته سبا بېگاه کومه

زړه مې د سترگو گيله من دی
چې ديدن ته کړې زه عبس غم تېرومه

زړه مې دورانې کلا برج دی
د غم چيچنې پکې خالې جوړوينه

زړه مې دې ستا په غيږ کې وچوي
چې دچرمو کميس دې رکگ په وينو شينه

زړه مې ماشوم دی نه پوهيږي
په نيمه لار کې رانه غواړي ديدنونه

زړه مې نري درزونه وکړ
لکه ديوال چې زلزلې وهلی وينه

زلفی يې بييا پر مخ خوری کړی
د ماز د يگر گودر له څی ځان سنگارو ينه

زما پرې هسې نوم بدنام شو
د ليلا سرې شونډې پېزوان خوړلي دينه

زما په تشه خندا مسته
که خوله مې درکړه لېونی به شې مينه

زما په ټول محفل سلام دی
دا مې کلام دی چې اشنا د ټولو يمه

زما په دې وطن کې څوک دي
جانانه ستا سترگو ته شپې سبا کومه

زما په سترگو کې دې گل شي
که زه به يې ستا په مينه بل ته غړومه

زما په سر دې منگی مات کړ
اوس به بخيلې مور ته څه بانه کومه

زما په مخ لاړې راتو کړئ
که مې د ننگ گولۍ په شا خوړلي وينه

زما جانان د کوچو سپين دی
د پيرنگې سره نوکر دی تور به شينه

زما جانان گل د پروتې
نرۍ يې گوتې ميرزايي راته کوينه

زما جانان گل د خاټول دی
عالم پرې ټول دی ماله ځای نه راکوينه

زما د ځايه نصيب کم دی
چې په کتاب د سکندر گورم فالونه

زما د حاله خبرداره
پروردگاره زما واوره فريادونه

زما د زړه په سر يې ليکه
هېر به مې نشي که مې خاورې شي هډونه

زما د زړه توتي کم عقله
ته په تنکو څانگو کېنې ماتې به شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه ناچاره رنځه
نه دې دارو شته نه دې حال ویلی شمه

زما د لرې وطن یاره
رب دې سپوږمۍ کړه چې دې وکړم دیدونه

زما د مینې کور دې وران کړو
غمازه ما درسره څه بد کړي وونه

زما د وینو رنګ دې ورکړ
د سور سالو دې هر ځای کیږي صفتونه

زما د یار داسې خندا ده
د سلو کالو مرور پخلا کوینه

زما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

زما دې څه وکړل چې لاړې
نرۍ نرۍ زړګۍ به ستا راپسې چوینه

زما دې زېږی شي ستا دې تبه
په طبیبانو به جوړه ګرځو مینه

زما لالیه لېونیه
ته لېونی شوې زه دې هم لېونۍ کړمه

زما نه پاتې شوې وطنه
لکه مرغۍ په بوټو شپې درته کومه

زما همزولي ملایان شول
زه د جانان مینې د علمه وویستمه

زماسپېرۀ قسمت ته ګوره
خلك شاهان شول زه کچکول په غاړه یمه

زموږ د کلي نجونه مړي دي
یا وخت خراب دی چې ګودر له نه راځینه

زه به شړۍ له ځانه تاو کړم
دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه

زه به نوکره ورله بوځمه
خو شینګو دې تنور نه لمبه کوینه

زه په عاشق سړي پوهېږم
د دروازې په ځنځیر ځان مشغولوینه

زه په عاشق سړي پوهېږم
یا یې رنګ زېړ وي یا یې شونډې وچې وینه

زه په ګلونو اموخته وم
پردی وطن دی څنې تشې ګرځومه

زه چې دا سور سالو په سر کړم
د کلي نجونې په سیالۍ راسره ځینه

زه چې سهر د خوبه پاځم
د کلیمې سره دې سمه یادومه

زه چې سهر له خوبه پاځم
اول سلام د کبرجن اشنا کومه

زه چې ماشوم ومه پاچا وم
اوس چې زلمی شوم د غمو ټیکه دار شومه

زه دې قربان تر هغه چا شم
چې د پښتون قام د راتلونکي غم کوینه

زه لېونو سره خوشال یم
زما یې خوښ دي دا شلېدلي ګرېوانونه

ژوند کې یې غم لیدلی نه و
چې شوه مینه ډېر یې ولیدل غمونه

ژوندون خوغټه سرمایه ده
ټول هوښیاران یې په غزت کې تیروینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

س ش ښ

سبا به لوړ چنار ته خیژم / باد به پوښتم چې یار مې څه ویلی دینه

سبا مې ستا په تهمت وژني / غولی جارو کړه چې په شړ مې وینې ځینه

سپوږمیه سر وهه راخېژه / یار مې د ګلو لو کوي ګوتې ریبینه

سپوږمۍ به ډېره شي حیرانه / چې شین خالی زلفې په شا راواړوینه

سپوږمۍ په غره راپورته کېږه / که مساپر په سیند ګډېږي غرق به شینه

سپوږمۍ راوخته رنا شوه / په سپین مړوند باندې مې ونه کړل خوبونه

سپوږمۍ سلام به درته وکړم / جانان مې مه رسوا کوه ماته راځینه

ستا به ګیله له ما نه کیږي / ماته ګېلې له بېلتانه ولاړې دینه

ستا په ښنو مې زړه زخمي شو / د زړه په وینو به دې شونډې رنګومه

ستا په تُهمت مې جامې رنګ شوې / اوس به رنګ شوې جامې چېرته زړومه

ستا په جفا مې پروا نشته / ما ژړوي د رقیبانو پېغورونه

ستا خو به تمه د دیدن شي / په ما پرتې دي تورې خاورې امبارونه

ستا خو په یو تُهمت رنګ زېړ شو / زه د تُهمت رسۍ په غاړه کې ګرځومه

ستا د ګیلاس پشان غړۍ ده / زما شړۍ ده ستا به کله خوښه شینه

ستا لوپټه زما کفن شه / چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه

ستادښایست دوران به تېرشي / جانانه مه کوه په ماباندې ظلمونه

سترګو مې زړه ته نقصان پېښ کړ / اوس به ی د باز پشان تړلې ګرځومه

سترګې په چل غړوه یاره / دونیا هوښیاره ده رسوا نشو مینه

سترګې خو تا ورکړې خدایه / کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دا ستا سترګې زما دي / ما درته کله د یارۍ ویلي دینه

سترګې دې تورې په رنجو کړه / شونډو له رنګ د دنداسې ورکړه مینه

سترګې دې تورې کړه راووځه / سوداګر ګرځي غتې سترګې خوښوینه

سترګو دې بیا ناغې پیدا کړې / دناغه دارو سترګو څوک طاقت لرینه

سترګه وهل مې درنه زده کړل / اوس راته ښایه د ښنو اشارتونه

سترګې خو تا ورکړې خدایه / کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دې ډکې تو مانچې دي / چې د ګودره را ختم ودی ویشتمه

سترګې به هر چا تورولی / په ټول مهالت کې همدا زه په ګوته شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې په چل غروه یاره
سترګې دیدن وکړي مرې شي
سترګې دې تورې کړه راووځه
سترګې دې ولې واړولې
سترګې مې اوباسئ لایق یم
سترګې نرۍ تورې مزه کا
سترګې هوسۍ صراحي غاړه
سر په تېشه وهل اسان دي
سر لاندې غټه تیګه کېده
سلام زما په ځان منظور کړه
سورت یاسین راباندې وایه
سورت یاسین راباندې وایه
شال یې په سر اوړی په غاړه
شاه دګودر له لوری راغله
شاه دګودره روانیږه
شاه دګودره روانیږه
شو ماز د یګر ګودر له لاړه
شو ماز د یګر ګودر له لاړه
شو مازد یګر ځان یې سنبال کړو
شونډې به یې ولې پستې نه وې
شونډې به یې ولې پستې نه وې
شونډې شربت کړه ماته یې راکړه
ښه ده چې ته له خیره راغلې
ښه ده چې ستا له لورې وشوه
ښه ده چې سترګې دې وړې دي
ښه ده چې شونډې مې اور نه اخلې
ښه دی چې ستا د یارۍ خلاص شوم

اوړكي بازان دي غټې سترګې خوښوینه
شونډو د غم نه وچ پتري نیولي وینه
د تورو سترګو سوداګر راغلي دینه
د سترګو جنګ د ښو لاندې خوند کوینه
چې بې وفا ته غرېدې مین یې کړمه
دا ګلې ودې سترګې دمې تورو ینه
بیا دګودر په لاره مسته یاره له ځمه
فرهاده ګران دي د یارۍ سوي داغونه
پردی وطن دی پکې نشته بالښتونه
د مسافرو سلام کله کله وینه
په ما خولې د زنکدن راغلي دینه
چې مي سختۍ د زنکدن اسانې شه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ینه
لکه پا چا ورته پیري ولاړی دینه
زما نر یږی د زړګی پا خه برجونه
لکه د ښې مر غۍ وړه شنه یې خالونه
په اردلۍ کې سیهلۍ ورسره ځینه
لکه هو سۍ په لاره اخلۍ قد مو نه
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځینه
چې د پېزوان سورۍ پرې اوړی ژمی وینه
مور یې د زېړې غوا غوړي ورکړې دینه
زه د هجران په سفر ځم تری به شمه
کنه ما کند کچکول تره درپسې تلمه
چې ملامته درته زه نه شوم مینه
که چېرې غټې وای خوړلی به دي ومه
د زړه د سره مې لمبې خولې له راځینه
د شرم باز به مې په ولو ګرځونه

ط ع غ ف ق

طالبه خدای که به ملا شې
په کتاب پروت یې یادوې شینکي خالونه

طبیبه لاس مې څله ګورې
زه خو اشنا د زړه په سر ویشلی یمه

عاشق سړی له رنګه تور وي
سوی په اور وي معشوقې رټلی وینه

عاشق کم عقل دی چې ژاړي
باران په تیګو باندې څه اثر کوینه

عاشقي لال بېلتون ښامار دی
څوک چې د لال تمه کوي ښامار به یې خورینه

عاشقي لویه پاچاهي ده
چې معشوقه یې په طرف ولاړه وینه

عاشقي مه کوئ عالمه
بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولګېدنه

عاشقي وای جدایي نه وای
خدایه په در کې به دې څه کم شوي وونه

عالمه څنګه ترې توبه کړم
ما پرې اخیستي دي د کلي تهمتونه

عالمه یو تر بل ځاریږئ
ما د مجلس یاران لیدل چې خاورې شونه

عالمه یو له بل ځاریږئ
مرګ راپسې دی نیمه خوا به پاتې شونه

عزرایل هسې ځان بدنام کړ
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

عطر مې پورې په کفن کړه
په تار د زلفو دې لیلا ورکړه ټکونه

عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مینه

عمر دی ډیر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړې د ینه

غرور په حسن ناداني ده
حسن د ژمي مازدیګر دی تېر به شینه

غل خو په توره شپه کې غلا کړي
تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه

غم دې دا ستا نه وفادار دی
ته کله کله غم دې تل راسره وینه

غم دې راځي زه پرې خوشحال یم
بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وینه

غم کې پیدا په غم کې لوی شوم
په غم مین په غم به تور لحد ته ځمه

فقیره کبر پکې مکړه
چې لیلا خاورې درکوي ترہ پنډونه

قبر مې ښنګ کې ورته جوړ کړئ
چې مرور جانان په ګور کې پخلا کړمه

قبر مې لوځ کړه حال مې ګوره
په خُمارو سترګو مې پرېوتل ګردونه

قرضدار مې نه یې چې پټ ګرځې
زه خو دې بس د ښکلي مخ دیدن کومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په خدای باور پرې وکړه
د تش ديدن پسې دې اوښکې تويومه
قسمته خدای لپاره ويښ شه
څوک تر قيامته پورې نه کوي خوبونه

ک گ ل

کابل ته مه وايه چې وران شې
کابل کې شته دی ښتانه ببر برېتونه
کاغذ ليکلی ترېنه واخلئ
د ننی زمانې يار دی ټگ به وينه
کاغذه داسي وخت کې ورشه
چې دماښام په ډوډی ناست وې وژاړينه
کاغذه لاړ شه په هوا شه
اول ترې ځار شه بيا پرې وايه سلامونه
کاغذه لاړ شه په هوا شه
په عاشقانو باندې وايه سلامونه
کاغذه والوزه شاهين شه
له خنداشين شه بيا پری وايه سلامونه
کټ د بلی سوري ته راوړه
مياشت د بادرو ده لېونی به شې مينه
کفن مې کلک وگنډه موري
د ځوانی ټول عُمر پدې کې تېرومه
کله دې غم راباندې بار شي
کله دې مينه په درندو کاڼو تلمه
کوڅه کې اودريږه شيرينې
په ماذيگرکې به ضرورهلته درځمه
کوڅه کې بياليلاولاړه
دخوار مين ديدن ته سترگې غړوينه
کوڅه کې ژاړې په سلگوشوه
دچاتصويرته سپينې اوښکې تويه وينه
کوڅه کې ښکته پورته مه ځه
څوک به خبرشي اورسوابه شومينه
کور يې په کلي کې معلوم دی
د بام په سر يې کشمالې کرلې دينه
که ته مې روغ لېونی نه کړې
بيا مې د بنگو پيالی مه بوله مينه
که په ميوند کې شهيد نه شوې
خدايږو لاليکه بې ننگی ته دې ساتينه
که تور اوربل مې ميراتيږي
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه
که ته ر ينښتيا پر ما مين يې
د گودر غاړه اجاره واخله مينه
که ته مې روغ لېونی نه کړې
د خومارو سترگو به اوباسم سيخونه
که ځان په سلورنگوجوړکړې
چې مرگ دوبولې په تابه گوته ږدينه
که څوک باچا د زمانې شي
د جانان مينه به يې کوڅو کې گرځوينه
که د ځوانی دوران مې تېر شي
دومره به پاتې شي چې تا پرې ځورومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د دولت ناچاري نه وای
ما به جانان په تول د سرو اخیستی ونه

که د زلمو نه پوره نشوه
گرانه وطنه جنګی به دې گټینه

که د یدن کړی گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

که دیدن غواړې راته گوره
زه به ډووډی په تناره وځنډومه

که دیدن کړې تلوار راوکړه
کور کې څوک نشته زه یوازې ناسته یمه

که دې خندلي راته نه وای
غریب سړی وم خپل ژوندون به مې کوونۀ

که دی زما دیدن یاد یږی
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که زړه ته سل تسلي ورکړم
سترگو لیدلی جانان کله هېروینه

که ستا نه سل ځله توبه کړم
په ما مین زړه مې توبې نه قبلوینه

که سړنی اوړی خدای وکړي
ماته جانان د سور پېزوان ویلي دینه

که سلام غواړې خط به درشي
که دیدن غواړې خدای ته پورته کړه لاسونه

که لېونی یې زما خوښ یې
خلک یاري د لېونو سره کوینه

که مرور شې ځان به خوار کړې
جنگی کله مرور پخلا کوینه

که مساپر شي بیا به راشي
د تورو خاورو مساپر کله راځینه

که ملامت یم ما دې مړ کړي
چې بې گناه یم سر مې ولې غوڅوینه

که مور او پلار دې خدای رضا کړل
د ماما گانو به دې زنې ونیسمه

که مې نصیب د بدو نه وای
په شین چمن به مې منگی نه ماتېدنه

گلاب د اصله شهزاده دی
رامبېل چامبېل یې نوکران نیولي دینه

گلونه ډېر درسره راوړه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه

گوتې قلم ته په ژړا شوې
لیک به باقي وي مورړ به تورې خاورې یونه

گودر ته ځم راپسې راشه
ما په منگي کې پراټې راوړې دینه

گودر ته دواړه خویندې راغلې
مشره ویشل کړي کشه غشي ورکوینه

گوره ښېرې به درته وکړم
نوره مې مه اخله دخوږ زړه ازارونه

گیلې به ډېرې ورته وکړم
که مې یو ځل د سور پالنگ ملگری شینه

گل مې د لاسه اوبو دروړ ه
په غم شر یکه لا لیه نیسه گودرونه

گودر پاچا منگی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل پاچا سلام کو ینه

گودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منگی جنکی زما په قبر ږد ینه

گودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منگی پیغلی زما په قبر وینه

گودر ته ځم را پسی را شه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر ته ځم راپسی راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

گودر ته ځم راپسی راشه
وخت مازد یگردی چې پری وکړو د یدنونه

گودر ته ځی په مخه راغلې
گیبی گیبی پرتو گ دی لاره نه راکو ینه

گودر ته دواړه خو یندي راغلی
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه

گودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښیړی شنی پاخی کټه بازونه

گودر دی عمر له اباد وې
مازد یگري پکې وی اخترونه

گودر دی عمر له ودان وې
په دی بهانه د حانان وکړم د یدنونه

گودر شو گرم مازد یگر دی
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه

گودر کې سری لمبی شوی پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولگید نه

گودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منگلو به یې جانان له ورکومه

گودر له ځم چې مانگی مات کړم
سپو ږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه

گودر له ځمه خو شحا لیږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره گلونه

گودر له ځمه را پسی را شه
ما په منگې کې پراتې را وړی د ینه

گودر له ځی او ښنو ته گوري
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه

گودر له غبرگې خو یندی راغلی
گو له ماری د خمارو ستر گو کو ینه

گودرته ځم راپسی راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

گودرته ځی ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه

گودرته راغلی برابره
یا خو لگی راکړه یا منگی در ماتو مه

گودرکې هره ورځ اختر وې
رنگ رنگ پکې وی د خو بانو محلسونه

گودرکې هره ورځ اختر وې
منگي په سر ورله راځی جو نی سیلونه

گودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه

گودره ټول درته لو گی شم
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه

گور له ځم را پسی راشه
منگي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه

لاړم د خپل وطنه لاړم
بې وفا یار راباندې ډېر کبر کوونه

لکه کابل دافغان حق دی
داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه

لمونځ چې قضا شي بیا ادا شي
نه ادا کیږي قضا شوي دیدنونه

له مانه ولې گیله من یې
کم عقله یاره د پردو اختیار کې یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

م ن و هـ ي

ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه

ما خو د لیرې نه صحي کړې
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د کوچې د عمره ځار کړې
د سبايي اور يې بليږي دوی ترې ځينه

ما د کونړ د سيند نه ځار کړې
زما جانان به پکې مخ مينځلی وينه

ما د ګودر په غاړه خښ کړئ
چې جنګی مې مات بنګړي په قبر ږدينه

ما د نصيب نه تېښته وکړه
نصيب زما د لارې مل راسره ځينه

ما دګودر په غاړه ښخ کړی
چې جنګی مې مات بنګړی په قبر ږد ينه

ما دې ټوپی په سر ګنړله
د جنګو په وار پيدا ورکه دې کړمه

ما زد يګر تل لری خاونده
چې ماز د يګر په ګودر وشی د يدنونه

ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ينه

ما سره سمه سيالي مه کړه
ما د لنډيو سيپارې ويلي دينه

ما له مې وړی زړګی راکړه
زه وم نادانه په ياری نه پوهېدمه

ما له وړوکي ريبار ځار کړې
چې يوه خبره دوه ځلې راته کوينه

ما ويل يوازې زما يار يې
د اختر ټال يې هر سړی دې زنګوينه

ما وې د غمه به دې مړ شم
قسم دی ياره بې نېټې نشته مرګونه

ما يارانه کله کوله
سرتور ولاړ وې له ښېرو دې وېرېدمه

ما يې د ورور د سترګو ځار کړې
ده به د خور سترګو ته ډېر کتلي وينه

ما يې د ورور د سترګور ځار کړې
دا د ورور سترګي يې د خور په شانته دينه

ماته دې دومره ديدن بس دی
چې په کوځه کې ښه نيولی شې مينه

ماته رباب په لاس کې راکړئ
چې زه ده خپلې ځوانی وير پکې کومه

مازديګر چېرته وې چې نه وې
خورې ورې زلفې په بام ولاړه ومه

مازديګر پيغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځينه

مازديګر لمونځ دې قبول مشه
ديدن دې پرېښود د ايمان کوې سوالونه

مازديګر لمونځ رانه قضا شو
نوی مين وم په ديدن نه مړيدمه

مازديګری دی سوال قبليږي
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه

مازديګری دی ښېرې مکړه
ستا به عادت وي ما به ورک له ملکه کړينه

مبارکي راکړئ عالمه
چې پرې مين وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارکي راکړئ عالمه
د تهمتونو سره یار قبوله کړمه

مبارکي راکړئ عالمه
نادانه زه نادان مې یار ورسپېدنه

مخ په قبله مې د یار کور دی
لمونځ مې بانه کړ د اشنا دیدن کومه

مخې ته راغله راته ژاړي
د لونګین نه یې ځونډي ورک شوي دینه

مرګیه دومره صبر وکړه
یو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

مرګی په تنګه کوڅه راغی
ما وېل سلام هغه وېل کور دې ورانومه

مړ مې د یار په کوڅه یوسئ
چې د نجلی د دادا یخ شي اندامونه

مساپري په بې غمي کړه
زه پښتنه یم په نامه دې ناسته یمه

مساپري دې ډېره وکړه
راځه راځه روزي به خدای رارسوینه

مساپري سخته خواري ده
باران به اوري څوک به ځای نه ورکوینه

مسافر ته شوې خواره زه شوم
خواره دې مور شه چې سفر ته دې لیږینه

مسافر مه وژنئ عالمه
چېرته به یې خویندې د دین په تمه وینه

مسافري دې روزي مه شه
زه دې په سپینه خولې ویده پرې ایښې ومه

مسافرۍ خوږلیه یاره
پیزار اوباسه چې دې تلې ښکلومه

مسافرۍ خوږلی راغلی
قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

مسافرۍ مې زړه نری کړ
چې تش وطن رایادوم ژړا راځینه

مسافرۍ نه سترې مشې
اول خوله درکړم که دې جیب ولټومه

مسلماني په چاکې نشته
مرور ګرځم څوك مې نه پخولاکوینه

ملنګه دوه ګټې دې وکړې
یو دې خیر ټول کړو بل دې وکړل دیدنونه

منګیه بخت ته دې حیران یم
اول دې ښکل کړې بیا دې غېږ ته خېږوینه

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

منګي یې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نی منګی په لپو ډکو ینه

منګي یې ټول په ډنډ غوپه کړم
د شیطانی منګی په لپو ډکوینه

منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې بری کیږی د یدنونه

مور یې د کلي شومړې غواړي
لور یې په سپینه روپۍ خوله نه ورکوینه

مور یې د کلي شومړې غواړي
لور یې د لارې مېلمانه راستنوینه

مور یې مانبو ورته لوګی کړې
زیارت له تلې چا به یې مخ لیدلی وینه

مورې توپک کمربند راکړه
په ما مینه نجلۍ بل ته ورکوینه

مورې د مخه دې شرمېږم
ماله کوژدن چا کره وکړه زوږ دې کړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موريِ كوچيانو ته مې وركړه
چې تور پېكى مې د هلبند شمال وهينه

موريِ كوچيانو ته مې وركړه
كنډک كنډک مستې به خورم غټه به شمه

موريِ لنډۍ توپك مې راكړه
په مامينه جينۍ بل ته وركوينه

موريِ لنډۍ توره مې راكړه
په دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه

مين زړگي ته مې سلام دی
چې تمامي عمر په صبر تېرومه

مينه په تگ راتگ زياتيږي
مونږ كره مه راځه چې زړه دې صبر شينه

مينه په تلو راتلو زياتيږي
كله راځه كله به زه درځم مينه

مينه د مينې پيدا كيږي
په مينه مينه دې كتل مين دې كړمه

مينه د مينې پيدا كيږي
په مينه مينه دې كتل مين دې كړمه

مينه دروغو زړونوكاردی
زموږه زړونه غريبۍ وژلي دينه

مينه كې هر څه هر څه كيږي
په تا يوه خبره راغله هېر دې كړمه

مينې دې داسې لېونی كړم
په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه

نارې وهم نارې مې نه اورې
هله به يې واورې چې زه تورې خاورې شمه

نجلۍ په سر دې منگی مات شه
چې په سركو شونډو دې راشي سېلابونه

نجلۍ د بام په سر كږه شوه
ورسره كوږ شومهد پانډه ولوېدمه

نجلۍ كږه شوه ماته نشته
د كونډې لور ده مور غوړي وركړې دينه

نجلۍ كه ټوكى د بخمل دی
يار يې نيستمن دی په ژړا له ملكه ځينه

نجلۍ وړه د يارۍ نه ده
كم عقله مور يې ورته سترگې توروينه

نجلۍ ولاړه په لمانځه ده
پېرزو مې نشي تور پيكى په خاورو ږدينه

نرى نرى لوگى ترې خيږي
د چا په نوې يارۍ اور ولگېدنه

نړۍ مريح ته رسيدلې
موږلاتراوسه وړوپه خروباندې بارونه

نښې دې ډېرې ما سره دي
نښې دې څه كړم چې دې سترگې نه وينمه

نصيب مې خپل دی رارسيږي
موري زما په نصيب مه كوه جنگونه

نصيبه وسوزې ايره شي
تنديه مات شې تاكې څه ليكلي دينه

نن خو مې ډير ياديږې ياره
خدای دې ناڅاپه چيرته راوله مينه

نن د گودر په لاره مه ځه
ليلا ولاړه ده په زړه ويشتل كوينه

نن مې د قبر خواله راشه
مباركي د نوي كور راكړه مينه

نه به انځر د ورځې گل شي
نه به زما زړگی د غمه خالي شينه

نه دې د ځان نه دې د بل كړم
د دادا كور كې دې زړه كړمه ظالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايم چې داسې ځاى ته لاړ واى
چې ستا دې ډېرو ناکردو ته وګورمه

وخت د ځوانۍ مې نيمه خوا شو
يار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

ودرېدى نشمه غورزيږم
تاو کړي غشي مې د غم خوړلي دينه

ودې ويشتم پورته دې نه کړم
خلک ويشتلى مرغۍ ژر پورته کوينه

وربل يې پوړې پوړې راغى
بخت د هغه دى چې يې پولې ورانوينه

ورشه د يار خبر دې واخله
چې بې ديدنه دې ساته لېونه شونه

ورکه د کور کلي ياري شه
د زنې سر مې دېوالو وسولاونه

وطن به ستا لپاره پرېږدم
چې ستا د حسن دوران تېر شي رابه شمه

وطن د مور او پلاره خوږ دى
جانانه درې واړه پرېږدم تا سره ځمه

وطن مې تن ،تن مې وطن دي
دتن په وينويې ساتم ترڅوچې يمه

وطن مې ستا له غمه پرېښود
خلکو ته وايم چې نيسۍ اخيستى يمه

ولاړه اوسه چې دې وينمه
چا دې صفت راته کوو راغلى يمه

ولې دې سر په زنګنو کړ
ما په ځوانانو کې خوښ کړې يې مينه

ولې دې مخ زما نه پټ کړ
اشنا غماز درته دروغ ويلي دينه

ولى به زه ور پسى نه مر م
اوړى په غاړه ما زد يګر ګودر له ځينه

هر کله راشې د يار غمه
که سل مې نور وي تا به پاس په تندي وږمه

هر مازد يګردى لوى اختر دى
ګودره ! ځکه دى صفت هر ځاى کو مه

هغه دې هېر دي که دې ياد دي
چې د کړکۍ شمال په دواړو لګېدنه

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

يا خو زما په زړه تياره ده
يا خو په ټوله دونيا پرېوتل ګردونه

يا خو زما نصيب خراب دى
يا خو به ټولې ياراني دغسې وينه

يار مې په اوم کې زه اتم کې
يو کال به پاتې شم چې دواړه يو ځاى شونه

يار مې په شنو سترګو مين دى
زه به دا تورې سترګې چېرته بدلومه

يار مې هندو زه مسلمان يم
د يار لپاره درمسال جارو کومه

ياره زموږکلي ته راشه
يوڅه په جيب کې ستالپاره ګرځومه

ياري په تور او په سپين نه ده
دا معشوقې خو غنمرنګې خوند کوينه

ياري په تور او په سپين نه ده
زړه چې مين شي تور او سپين نه پېژنينه

ياري خو تا پرې کړه کمبخته
که ما پرې کړې واى ژړلي به دې وونه

ياري خو تا کړه ما خو نکړه
اوس يې چې لنډه پرې کوې ژړا راځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاري د دنگې نجلۍ خوند کړي
یاري د زور خبره نه ده
یاري د شنې لښتې گوزار دی
یاري دې ټوله د ټگۍ وه
یاري دې نه کوم ډاریږم
یاري دې نه وه خوب لیدل و
یم خړ پښتون خړ مې ژوندون دی
یو اخیري مصره دې داوي
یو ځلې بیا په دې لار راشه
یو ځلې راغلی خوله مې ورکړه
یو خو دې غونډه منډه خوله ده
یو دې غریب پیدا کړم خدایه
یو زخم نه دی چې به جوړ شي
یو گوټ اوبه منگی نه راکړه
یو وارې ټینگه غېږه راکړه
یوازې خدای به پرې خبر وي
یوازې ژوند مې په کار نه دی

د پلو لاندې سرې غلی تېروینه
که زړه دې نه وي بیا دې نه مجبورومه
چې چا خوړلی رنگ یې ځای ته نه راځینه
ښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه
د لرې لرې ننداړې به دې کومه
څو چې مې سترگې غړولې سبا شونه
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه
اخر یې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل گردونه
لار یې صحي کړه په غضب ککړه شومه
بل دې خبرې په کندو تللي دینه
بل دې مین په کبرجنې نجلۍ کړمه
هزار زخمونه مې په زړه دي مړ به شمه
د وصال ترې یم اوبه بهانه کومه
بیا دې دا دا له توره ورکړه چې راځینه
د خندا ډکه خوله به چیرته ناسته وینه
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليمي د ټکنالوژۍ خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوۍ خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژۍ په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژۍ په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو یا اي ليرنينګ اپلېکيشني، ګيم او آنلاين آفلاين پروګرامونو اپلېکيشنونه يا پوسټکالي جوړيږي، همدارنګه په دغه شرکت کې د ټکنالوژۍ په مختلفو برخو يا څانګو کې د پروګرامونو جوړولو تر څنګ د ويب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هيوادوالو ته وړاندې کيږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې يو.

همدغو لنډيو ته مونږ کمپيوټري پوسټکالي هم جوړ کړی چې هيواد وال يې زما له ويب پاڼې څخه ډانلوډولی شي.

http://www.razmohammad.com

رازمحمد نورزی پکتياوال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library